

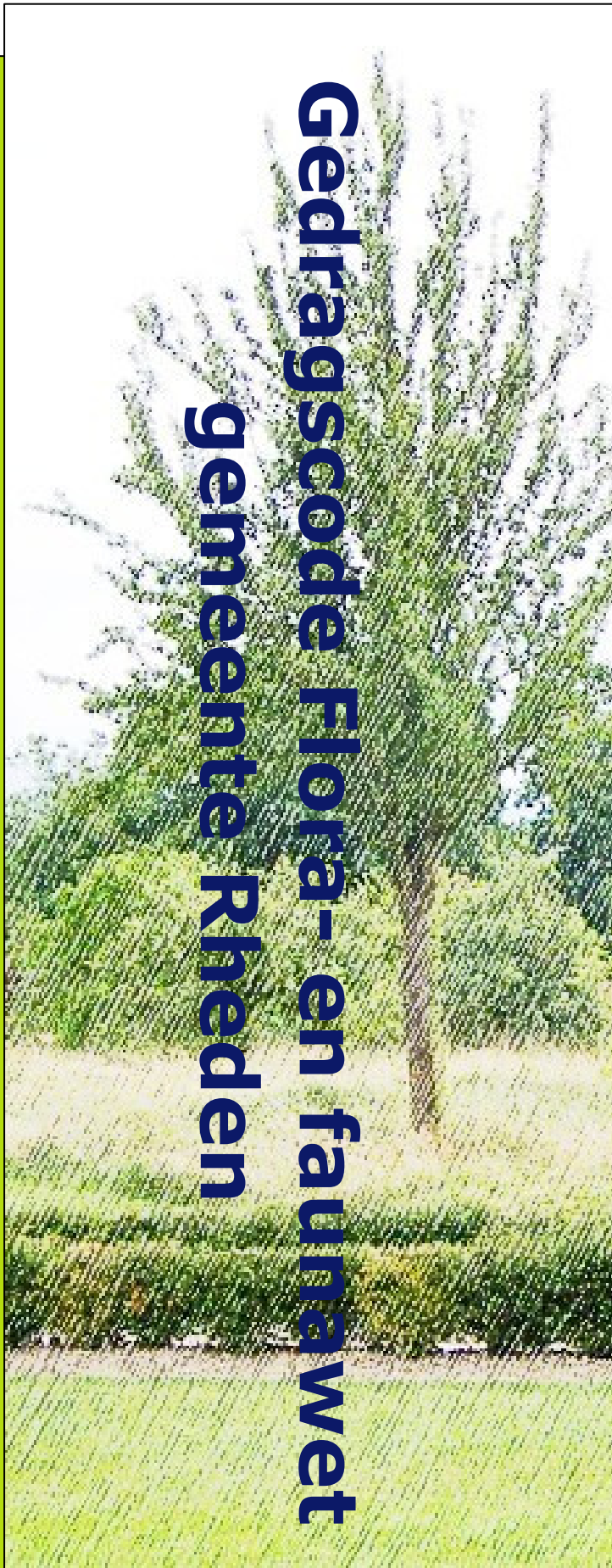
Werken in het groen
met zorg voor de
natuur

Status:
Definitief

Opgesteld door:
Haico van der Burgt

Datum:
Mei 2012

Gedragscode Flora- en faunawet gemeente Rheden

Inhoudsopgave

DEEL I	INLEIDING	1
	1.1 Doel van de gedragscode	1
	1.2 Uitgangspunten en kader gedragscode	1
	1.3 Leeswijzer	2
DEEL II	WETTELIJK KADER	3
	2.1 Flora- en faunawet	3
	2.1.1 <i>Verbodsbepalingen</i>	3
	2.1.2 <i>Indeling van beschermde soorten</i>	4
	2.1.3 <i>Vogels</i>	5
	2.1.4 <i>Zorgplicht</i>	6
	2.2 Inventarisaties	6
	2.3 Afbakening van de gedragscode	7
	2.3.1 <i>Onvoorziene omstandigheden</i>	7
	2.3.2 <i>Calamiteiten</i>	8
	2.3.3 <i>Bestrijding van plaagorganismen</i>	8
	2.3.4 <i>Gebiedsbescherming en overige wetgeving</i>	8
	2.4 Geldigheid andere gedragscodes	8
DEEL III	GEBRUIK VAN DE GEDRAGSCODE	9
	3.1 Toepassing van de gedragscode	9
	3.1.1 <i>Bestendig beheer en onderhoud</i>	9
	3.1.2 <i>Bestendig gebruik</i>	10
	3.1.3 <i>Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen</i>	11
	3.2 Voorbereiding van activiteiten	11
	3.3 Toelichting op de natuurkalenders	12
	3.4 Verslaglegging	14
DEEL IV	ACTIVITEITEN EN MAATREGELEN	17
	4.1 Inleiding	17
	4.2 Natuurkalenders bij bestendig beheer en onderhoud	19
	4.2.1 <i>Beheer van houtige boombegroeiingen met gazon of verharding als ondergrond*</i>	20
	4.2.2 <i>Beheer van houtige boombegroeiingen met ondergroei waaronder omzagen en afzetten*</i>	22
	4.2.3 <i>Beheer van houtige boombegroeiingen met holen, spleten, rottingsgaten en nesten</i>	24
	4.2.4 <i>Beheer van houtige struweelbegroeiingen waaronder afzetten</i>	26
	4.2.5 <i>Beheer van sierbegroeiingen</i>	28
	4.2.6 <i>Maaien en klepelen van kruidige begroeiingen met extensief onderhoud</i>	30
	4.2.7 <i>Beheer van kruidige begroeiingen met intensief onderhoud</i>	32

4.2.8	<i>Schonen en beheren van watergangen en -partijen en beheer van overgangen land-water</i>	34
4.2.10	<i>Activiteiten in natuurgebieden en kleine landschapselementen</i>	38
4.2.11	<i>Activiteiten in bosgebieden</i>	39
4.2.12	<i>Vervangen op bestaand tracé; inbouw en reparatie van kabels en leidingen</i>	40
4.2.13	<i>Onderhoud aan beschoeiingen, steigers, dammen, sluizen en duikers</i>	42
4.2.14	<i>Onderhoud aan faunavoorzieningen</i>	44
4.2.15	<i>Onderhoud aan kleine bouw- en kunstwerken</i>	46
4.2.16	<i>Onderhoud aan onverharde en met halfverharding verharde wegen en paden</i>	48
4.2.17	<i>Onderhoud aan verharde wegen, verhardingen en wegmeubilair</i>	50
4.3	<i>Natuurkalenders bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen</i>	51
4.3.1	<i>Gebruik van onverharde delen buiten een werk</i>	52
4.3.2	<i>Het rooien van bomen en struiken</i>	54
4.3.3	<i>Het afgraven van grond en andere graafwerkzaamheden</i>	56
4.3.4	<i>Afdammen, dempen of vergraven van wateren</i>	58
4.3.5	<i>Het slopen of renoveren van kunstwerken en kleine bouwwerken</i>	60
4.3.6	<i>Het planten van bomen en struiken op nieuwe locaties</i>	62

BIJLAGE 1 BESCHERMDE DIER- EN PLANTENSOORTEN

BIJLAGE 2 CHECKLIST GEDRAGSCODE GEMEENTE RHEDEN

BIJLAGE 3 BEGRIPPENLIJST

BIJLAGE 4 MAATREGELEN UIT GEDRAGSCODE NATUURBEHEER

BIJLAGE 5 MAATREGELEN UIT GEDRAGSCODE BOSBEHEER

BIJLAGE 6 CHECKLIST ZWAARDER BESCHERMDE SOORTEN

Deel I Inleiding

De bescherming van planten- en diersoorten is geregeld in de Flora- en faunawet. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van alle in het wild levende planten- en diersoorten. Het gaat erom dat het duurzaam voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. De Flora- en faunawet is altijd en overal van toepassing. In de praktijk blijken de regels nogal eens te leiden tot administratieve lasten, bijvoorbeeld doordat voor terugkerende activiteiten steeds opnieuw een ontheffing van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. Het op 23 februari 2005 in werking getreden Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, afgekort 'Vrijstellingsbesluit', van de Flora- en faunawet voorziet in mogelijkheden om aan een aantal activiteiten doorgang te verlenen zonder ontheffing. In het 'Vrijstellingsbesluit' is daarvoor een nieuw instrument geïntroduceerd; de gedragscode.

1.1 Doel van de gedragscode

Doel van deze gedragscode is om bij de uitvoering van activiteiten binnen de gemeente Rheden de gelegenheid te bieden gebruik te maken van de vrijstellingsmogelijkheid die de Flora- en faunawet biedt voor zwaarder beschermde soorten (tabel-2 en -3 soorten; zie bijlage 1). De gedragscode maakt duidelijk hoe aan de voorwaarden van de vrijstelling zal worden voldaan en welke maatregelen worden genomen. Het beschrijft een werkwijze waarmee overtredingen van de verbodsbepalingen kunnen worden vermeden. Indien, ondanks de gedragscode, toch een ontheffing aangevraagd moet worden dan is de gedragscode een hulpmiddel om het verkrijgen van een ontheffing eenvoudiger te maken.

1.2 Uitgangspunten en kader gedragscode

Voor goed begrip van de Gedragscode gemeente Rheden is het van belang om enkele uitgangspunten, die bij het opstellen daarvan een rol hebben gespeeld, toe te lichten.

- De gedragscode wordt opgesteld voor activiteiten in het openbaar groen, bos- en natuurgebieden en groene objecten (kleine landschapelementen) waarover de gemeente Rheden het beheer voert. Hiervoor is in eerste instantie gekozen omdat in deze objecten de kans groot is op het voorkomen van zwaarder beschermde soorten;
- voor de gemeente Rheden is het van belang dat de Flora- en faunawet en de gevolgen ervan een vastgestelde status en een draagvlak in alle lagen van de organisatie krijgen. Bovendien is het van belang dat de gemeente Rheden, naar derden toe haar soortenbeleid vastlegt en maatschappelijk verantwoordt;
- de Gedragscode gemeente Rheden richt zich in het bijzonder op objecten waarover de gemeente het beheer voert;
- de praktische uitvoerbaarheid van de gedragscode is het uitgangspunt bij het opstellen van de gedragscode. Uiteindelijk dient deze gedragscode ervoor te zorgen dat de uitvoerders in het veld, door middel van een praktische en tevens natuurvriendelijke aanpak, aan de slag kunnen en de duurzame instandhouding van soorten gewaarborgd is;

- in de Gedragscode gemeente Rheden wordt onderscheid gemaakt tussen 'openbaar groen' en 'natuurterrein'. De aanleiding hiervoor is het verschil in beheer- en gebruikintensiteit dat vaak terug te zien is in het aantal voorkomende zwaarder beschermde soorten;
- de Gedragscode gemeente Rheden is een document dat is opgesteld in het kader van de aanvraag tot vrijstelling, voor de in deze gedragscode beschreven activiteiten, voor een aantal verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. De Gedragscode gemeente Rheden is geen beheerplan of ecologisch werkplan.

1.3 Leeswijzer

Deze gedragscode beschrijft hoe bij een groot aantal activiteiten in de gemeente Rheden moet worden gehandeld, voor zover deze gevolgen kunnen hebben voor beschermde planten- of diersoorten. Het document is daartoe in verschillende delen opgebouwd.

Het wettelijk kader is in het tweede deel beschreven. Binnen het wettelijk kader valt ook de zorgplicht. Tevens wordt ingegaan op het verzamelen van inventarisatiegegevens en waaraan deze gegevens moeten voldoen voor de gedragscode. Als laatste wordt in dit deel beschreven in welke gevallen de gedragscode niet van toepassing is en de geldigheid van andere gedragscodes.

Het derde deel legt het gebruik van de gedragscode uit. Beschreven wordt voor welke activiteiten de gedragscode van toepassing is, de voorbereiding van activiteiten en verslaglegging om aan te tonen dat volgens de gedragscode wordt gewerkt. Daarnaast wordt een toelichting gegeven op de natuurkalenders waarin de maatregelen staan die genomen moeten worden bij de activiteiten in deze gedragscode. In dit deel is tevens een schema opgenomen waaruit af te leiden is of volgens deze gedragscode gewerkt kan worden.

Het vierde deel beschrijft de maatregelen die genomen moeten worden bij activiteiten die in deze gedragscode zijn opgenomen. De periode waarin activiteiten uitgevoerd mogen worden staan in zogenoemde natuurkalenders. Bij die natuurkalenders staan voorzorgsmaatregelen beschreven die nodig zijn bij het uitvoeren van activiteiten.

In de bijlagen staat een overzicht van de door de Flora- en faunawet beschermde planten- en diersoorten, de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden', definities, relevante delen uit de Gedragscodes Natuurbeheer/Zorgvuldig Bosbeheer en de checklist van zwaarder beschermde soorten die (mogelijk) voorkomen binnen de gemeente Rheden.

Deel II Wettelijk kader

De bescherming van individuele dier- en plantensoorten, zogenaamde soortbescherming, is in Nederland geregeld in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet beschermt alle inheemse soorten. In dit hoofdstuk wordt het wettelijk kader behandeld van de gedragscode. Aan bod komen de Flora- en faunawet, de zorgplicht, verplichte inventarisaties van soorten, afbakening van de gedragscode en de geldigheid van andere gedragscodes.

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beoogt de bescherming van in het wild levende planten en dieren. Dit gebeurt onder meer door middel van:

- verbodsbepalingen;
- zorgplicht (zie § 2.1.4).

Voor de verbodsbepalingen kent de Flora- en faunawet zowel vrijstellingsmogelijkheden als een ontheffingsplicht. Ontheffingen en vrijstellingen worden alleen verleend indien werkzaamheden geen afbreuk doen aan de duurzame instandhouding van de onderhavige planten- of dierpopulatie(s). Voor soorten uit tabel 3 (bijlage IV van de Habitatrichtlijn en de bij Algemene Maatregel van Bestuur aangewezen soorten (bijlage 1 van de AMvB)) gelden daarnaast verzwaarde eisen.

2.1.1 Verbodsbepalingen

Door de combinatie van een activiteit en soorten uit een bepaald beschermingsregime en een habitat kan worden bepaald welke verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet worden overtreden door de activiteiten. Onderstaand overzicht geeft een beeld van de belangrijkste verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet.

- Artikel 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13 Het is verboden inheemse en uitheemse beschermde planten- en diersoorten in- en uit te voeren, te verhandelen of in het bezit te hebben.

Voor zwaarder beschermde soorten, soorten uit tabel-2 en -3 (zie bijlage 1) en vogels, geldt een vrijstelling van de verboden 8, 9, 11 en 12 mits gehandeld wordt volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode.

Vrijstelling van verbodsbepaling 10 (opzettelijk verontrusten) voor streng beschermde soorten (tabel-3 soorten en vogels) is voor 'bestendig gebruik' en 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' wettelijk gezien niet mogelijk. Het opzettelijk verontrusten van soorten ten behoeve van 'bestendig gebruik' en 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' is dus niet toegestaan. Om ervoor te zorgen dat bij activiteiten in het kader van 'bestendig beheer en onderhoud' geen dieren worden gedood kan tijdelijk opzettelijk verontrusten als schadebeperkende maatregel worden ingezet. Opzettelijke verontrusting is bij de voorziene werkzaamheden, zoals beschreven in deze gedragscode, echter niet aan de orde. Indien gehandeld wordt conform de zorgplicht, genoemd in artikel 2 van de Flora- en faunawet (zie § 2.1.4), is er geen sprake van het opzettelijk verontrusten van de beschermde soorten. Een vrijstelling van verbodsbepaling 10 is in het kader van de Gedragscode gemeente Rheden dan ook niet noodzakelijk.

2.1.2 Indeling van beschermde soorten

Naar aanleiding van het 'Vrijstellingenbesluit' zijn drie categorieën beschermde soorten aanwezig. Deze zijn te vinden in de verschillende tabellen in bijlage 1. Het gaat in alle gevallen om in Nederland of Europa zeldzame, kwetsbare en bedreigde dier- en plantensoorten. De drie beschermingscategorieën zijn:

Tabel 1 - Algemeen beschermde soorten; algemene vrijstelling van ontheffingsplicht

Het betreft een aantal algemeen voorkomende dier- en plantensoorten, waarvoor in beginsel een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt indien men voldoende algemene voorzorgsmaatregelen (zorgplicht; zie § 2.1.4) neemt. Deze soorten vallen vanwege de vrijstelling buiten het bereik van deze gedragscode.

Tabel 2 - Overige beschermde soorten; vrijstelling met gedragscode of ontheffing

Het betreft een aantal minder algemene, veelal zeldzame en/of bedreigde soorten waarvoor altijd een ontheffing vereist is voor schadelijke ingrepen, tenzij men werkt met behulp van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van activiteiten zoals beschreven in deze gedragscode (bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen). Er moeten voldoende voorzorgsmaatregelen worden genomen ten behoeve van de instandhouding van deze soorten.

Tabel 3 - Streng beschermde soorten; vrijstelling met gedragscode of ontheffing

Het betreft zeldzame en veelal (Europees) bedreigde soorten, welke zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de AMvB. Voor 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' geldt dat wanneer de streng beschermde soorten schade ondervinden van de activiteiten, altijd een ontheffing aangevraagd moet worden, er geldt dan geen vrijstelling met gedragscode. Het voorstaande is ook van toepassing op tabel-3 soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn betreffende activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van 'bestendig gebruik'. Deze gedragscode is wettelijk van

toepassing voor streng beschermde soorten, die zijn opgenomen in bijlage 1 van de AMvB, voor activiteiten die kunnen worden aangeduid als 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik'. Voor streng beschermde soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrictlijn worden de activiteiten die aangeduid zijn als 'bestendig beheer en onderhoud' uitgevoerd in het kader van de belangen die genoemd worden in de Habitatrictlijn, te weten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

'Bestendig beheer en onderhoud' maakt het namelijk mogelijk dat de aanwezige beschermde soorten op de desbetreffende locatie kunnen voortbestaan en/of 'bestendig beheer en onderhoud' draagt bij aan de volksgezondheid of openbare veiligheid. Bijvoorbeeld door 'bestendig beheer en onderhoud' worden bijzondere habitats in stand gehouden. Deze habitats zullen zonder 'bestendig beheer en onderhoud' verdwijnen, waardoor ook de bijhorende beschermde soorten het desbetreffende gebied zullen verlaten. Het 'bestendig beheer en onderhoud' draagt dan ook bij aan de 'bescherming van flora en fauna'. Een ander voorbeeld is het 'bestendig beheer en onderhoud' van wegbermen, laanbomen en/of faunavoorzieningen. Door deze elementen afdoende te beheren worden ongelukken voorkomen en daarmee bijgedragen aan de 'volksgezondheid en openbare veiligheid'.

2.1.3 Vogels

De inheemse vogelsoorten van Nederland zijn niet in de tabellen opgenomen. Alle vogels die van nature in Nederland voorkomen zijn in de Flora- en faunawet opgenomen als streng beschermde soort. Activiteiten waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord of vernietigd, zijn verboden. Voor activiteiten die zijn opgenomen in deze gedragscode en aangeduid zijn als 'bestendig beheer en onderhoud' geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens deze gedragscode. Deze activiteiten worden uitgevoerd in het kader van de belangen die genoemd worden in de Vogelrichtlijn, te weten:

- bescherming van flora en fauna;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

'Bestendig beheer en onderhoud' maakt het namelijk mogelijk dat de aanwezige beschermde vogels op de desbetreffende locatie kunnen voortbestaan en/of 'bestendig beheer en onderhoud' draagt bij aan de volksgezondheid of openbare veiligheid. Bijvoorbeeld door 'bestendig beheer en onderhoud' worden bijzondere habitats in stand gehouden. Deze habitats zullen zonder 'bestendig beheer en onderhoud' verdwijnen, waardoor ook de bijhorende beschermde vogels het desbetreffende gebied zullen verlaten. Het 'bestendig beheer en onderhoud' draagt dan ook bij aan de 'bescherming van flora en fauna'. Een ander voorbeeld is het 'bestendig beheer en onderhoud' van wegbermen, laanbomen en/of faunavoorzieningen. Door deze elementen afdoende te beheren worden ongelukken voorkomen en daarmee bijgedragen aan de 'volksgezondheid en openbare veiligheid'.

Voor alle andere activiteiten en activiteiten in het kader van 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' moet een ontheffing aangevraagd worden.

Voor vogels geldt overigens dat vooral bij uitvoering van werkzaamheden in het broedseizoen sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen.

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de voorstaande vrijstellingsmogelijkheden.

Categorie	Verbods- bepalingen	Niet beschermd & tabel-1	Beschermd tabel-2	Beschermd tabel-3		Vogels
				AMvB	H IV	
Bestendig beheer en onderhoud	Art. 8 t/m 12					
Bestendig gebruik	Art. 8, 9, 11 en 12					
	Art. 10					
Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen	Art. 8 t/m 12					

AMvB > Tabel-3 bijlage 1 van de AMvB

H IV > Tabel-3 bijlage IV van de Habitatrictlijn

Algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht; zorgplicht wel van toepassing.

Vrijstelling van de ontheffingsplicht op basis van het 'Vrijstellingsbesluit', mits gewerkt wordt volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode.

Vrijstelling van de ontheffingsplicht op basis van de belangen zoals genoemd in de Vogel- en Habitatrictlijn, te weten: 'Bescherming van flora en fauna' en 'Volksgezondheid of openbare veiligheid', mits gewerkt wordt volgens een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode.

Ontheffingsplichtig; aanvragen ontheffing noodzakelijk.

2.1.4 Zorgplicht

In het kader van de zorgplicht dient; 'voldoende zorg in acht worden genomen voor in het wild levende dieren en planten, evenals hun leefomgeving; de zorg houdt in dat ieder die weet/redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen/nalaten nadelige gevolgen voor planten en dieren kan worden veroorzaakt, verplicht is dergelijke handelingen achterwege te laten voor zover in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken'.

De zorgplicht heeft dus zowel betrekking op beschermde als niet beschermde dier- en plantensoorten en hun leefomgeving. De zorgplicht is altijd van toepassing, ook indien niet volgens de Gedragscode gemeente Rheden hoeft te worden gewerkt.

2.2 Inventarisaties

Om te kunnen werken met een gedragscode dienen voldoende gegevens beschikbaar te zijn over het voorkomen van soorten. Voor de uitvoering van activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting zorgt de gemeente voor een voldoende dekkend en actueel inzicht in het vóórkomen van vogels en van de soorten van tabel-2 en -3 (zie bijlage 1) op de locaties

van de activiteiten. Bestaande gegevens worden optimaal gebruikt en ontbrekende informatie wordt zo nodig aangevuld. De gebruikte verspreidingsgegevens zijn maximaal vijf jaar oud. Zo nodig worden deze bij de voorbereiding van activiteiten geactualiseerd. Oudere gegevens zullen alleen gebruikt worden indien dit ecologisch verantwoord is. In dat geval zal hiervoor een motivatie opgenomen worden.

Het voorkomen van soorten kan op twee manieren bepaald worden:

- Inventarisatie; er kan, door een ter zake kundige¹, een uitgebreide inventarisatie gedaan worden om het voorkomen van dier- en plantensoorten vast te leggen.
- Leefgebiedgeschiktheidonderzoek; er kan, door een ter zake kundige¹, onderzoek gedaan worden naar (potentieel) geschikte leefgebieden in combinatie met het voorkomen van de soort in de regio. Aldus wordt het fictief voorkomen van de beschermde soorten vastgesteld en gehandeld alsof de soort daadwerkelijk voorkomt in het gebied. Hierbij geldt het voorzorgsbeginsel: bij twijfel over het voorkomen van een soort wordt òf de soort als 'aanwezig' opgenomen òf er wordt nader onderzoek uitgevoerd om de aanwezigheid uit te sluiten.

De keuze tussen deze twee manieren van het in kaart brengen van voorkomen van soorten is aan de gemeente Rheden zelf.

Er wordt gebruik gemaakt van de standaard inventarisatiemethoden van de PGO's, de Particuliere Gegevensverzamelende en -beherende Organisaties (zoals SOVON, RAVON, VZZ, FLORON). Indien noodzakelijk worden methodes ontwikkeld die speciaal gericht zijn op inventarisaties ten behoeve van de gedragscode. De gemeente Rheden zorgt ervoor dat bij controle door een handhavende instantie de gegevens over het voorkomen en de verspreiding van de juridisch zwaarder beschermde soorten in het plangebied kunnen worden getoond.

2.3 Afbakening van de gedragscode

In een aantal omstandigheden is de gedragscode niet van toepassing of niet voldoende toereikend vanwege overige natuurwetgeving. Hieronder staan de meest voorkomende omstandigheden opgesomd.

2.3.1 Onvoorziene omstandigheden

In het algemeen geldt dat wanneer, ondanks voorzorg en goede inventarisaties, tijdens de uitvoering van een activiteit onverwachts toch een beschermde soort in het gebied wordt aangetroffen, de gemeente Rheden terstond, samen met een ter zake kundige, nagaat hoe overtreding van de wet kan worden voorkomen. In eerste instantie is het doel de activiteit

¹ Een ter zake kundige is een deskundig iemand die voor de relevante situatie en soorten aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De deskundige voldoet aan één of meer van deze eisen; niveau vergelijkbaar met HBO of universitaire opleiding in de Nederlandse ecologie en/of op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of aantoonbaar actief is op het gebied van soortbescherming en aangesloten is bij een daarvoor bestaande organisatie in Nederland en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

aan te passen en uit te voeren zoals beschreven in de desbetreffende natuurkalender behorende bij de activiteit. Indien dit niet mogelijk is wordt geprobeerd de beschermde planten en dieren door fasering van activiteiten of planwijziging te sparen, dan wel zonder schade te verplaatsen. Indien dit in redelijkheid niet mogelijk is, wordt contact opgenomen met Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I voor een passende werkwijze. Uitgangspunt van dit overleg moet zijn dat de wettelijk beschermde soorten zo min mogelijk schade oplopen.

2.3.2 Calamiteiten

Bij calamiteiten, zoals brand, overstroming, of stormschade, is het niet altijd mogelijk om (geheel) volgens de regels van de gedragscode te werken. Dit betekent dat in dit soort omstandigheden moet worden teruggevallen op het regime van de Flora- en faunawet. Bij herstel van schade zal in het calamiteitenplan van de gemeente moeten worden opgenomen dat begeleiding door een ter zake kundige dient plaats te vinden.

2.3.3 Bestrijding van plaagorganismen

Deze gedragscode geldt ook niet als vrijstelling voor het beheer en de schadebestrijding van schadesoorten, zoals de muskusrat, luizen of de bestrijden van de eikenprocessierups. Voor deze situaties gelden de artikelen 65 t/m 74a uit de Flora- en Faunawet.

Zie voor een toelichting op deze artikelen de folder 'Beheer en schadebestrijding, over de Flora- en faunawet in Nederland' van het ministerie van EL&I (http://www.minlnv.nl/txmpub/files/?p_file_id=14735).

2.3.4 Gebiedsbescherming en overige wetgeving

Naast de bescherming van soorten vanuit de Flora- en faunawet heeft de gemeente Rheden ook te maken met de bescherming van gebieden, zoals de Ecologische Hoofdstructuur en Natura 2000-gebieden. Omdat deze bescherming niet onder de Flora- en faunawet valt maken de regels voor de gebiedsbescherming geen deel uit van deze gedragscode.

Daarnaast kan het mogelijk zijn dat bepaalde maatregelen tevens een afweging vragen voor andere wetgeving, zoals een kapvergunning, sloopvergunning of monumentenvergunning.

2.4 Geldigheid andere gedragscodes

Diverse andere sectoren hebben eigen gedragscodes opgesteld. Het steven is dat in de gemeente Rheden activiteiten uitgevoerd worden volgens de Gedragscode gemeente Rheden. Dit geldt tevens voor activiteiten die uitgevoerd worden door derden in opdracht van de gemeente Rheden. In de praktijk kunnen zich echter situaties voordoen waarbij gewerkt wordt volgens een andere (door het ministerie van EL&I goedgekeurde) gedragscode, bijvoorbeeld als de gemeente gevraagd wordt activiteiten uit te voeren in opdracht van derden en/of de Gedragscode gemeente Rheden niet voorziet de uit te voeren activiteiten.

In deze gedragscode wordt sowieso voor het beheer van objecten met de doelstelling 'natuur' verwezen naar de Gedragscodes Natuurbeheer/Zorgvuldig Bosbeheer.

Deel III Gebruik van de gedragscode

De Gedragscode gemeente Rheden waarborgt de bescherming van planten- en diersoorten voor een aantal activiteiten. Aan de hand van de informatie uit dit hoofdstuk kan worden bepaald of activiteiten uitgevoerd kunnen worden volgens deze gedragscode. In dit hoofdstuk wordt tevens beschreven hoe volgens de gedragscode gewerkt moet worden. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een schema waarmee eenvoudig te bepalen is of de gedragscode voor geplande activiteiten van toepassing is.

3.1 Toepassing van de gedragscode

Gedragscodes -in het algemeen- kunnen vanuit het 'Vrijstellingsbesluit' opgesteld worden voor een drie categorieën van activiteiten. Een gedragscode regelt de vrijstelling voor de categorieën:

- Bestendig beheer en onderhoud.
- Bestendig gebruik.
- Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen.

Voor activiteiten die niet binnen één van de bovenstaande categorieën vallen, moet een ontheffing aangevraagd worden, tenzij men in staat is om het werk uit te voeren zonder dat schadelijke effecten optreden op beschermde soorten (zie bijlage 1).

Binnen deze drie categorieën wordt een groot aantal activiteiten beschreven waarop de Gedragscode gemeente Rheden van toepassing is. Wanneer activiteiten worden uitgevoerd die niet worden beschreven in de Gedragscode gemeente Rheden (zie § 4.2 en 4.3), dient bij schadelijke effecten op beschermde soorten een ontheffing aangevraagd te worden bij Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I.

3.1.1 Bestendig beheer en onderhoud

Bij bestendig beheer en onderhoud is het cruciaal dat de activiteiten bestaan uit de voortzetting van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie. Deze activiteiten worden al langer op deze manier uitgeoefend en hebben kennelijk niet verhinderd -of er zelfs aan bijgedragen- dat zich beschermde soorten in het gebied hebben gevestigd en zich hebben kunnen handhaven. Vaak is er een beheers- of onderhoudsplan voor de langere termijn. Voorbeelden zijn het maaien om kruidenvegetaties in stand te houden, het snoeien en afzetten van sierheesters om verjonging te stimuleren en het beheer van waterlopen.

Het element bestendigheid is in dit kader cruciaal. Zodra er grote veranderingen worden doorgevoerd, zoals toepassing van nieuwe technieken of ingrijpende maatregelen, is er geen sprake meer van bestendig beheer of onderhoud. In dat geval dienen activiteiten getoetst te worden op mogelijk negatieve effecten op beschermde soorten.

Indien door natuurlijke processen nieuwe soorten en/of habitattypen hun intrede doen in de te beheren objecten zal hiermee rekening gehouden moeten worden. Bijvoorbeeld door het afstemmen van het maai-beheer van een berm op enkele beschermde soorten kunnen deze soorten of nieuw beschermde soorten zich in deze berm uitbreiden/vestigen. Het beheer dient op deze positieve verandering afgestemd te worden.

Bij een negatieve veranderingen, zoals afname van soorten of kwaliteit van habitattypen, dient onderzocht te worden welke factoren hiervoor verantwoordelijk zijn. Indien het beheer één van de negatieve factoren is dient dit aangepast te worden.

Binnen de Gedragscode gemeente Rheden betreft het de volgende activiteiten:

Openbaar groen

- Beheer van houtige boombegroeiingen met gazon of verharding als ondergrond (§ 4.2.1).
- Beheer van houtige boombegroeiingen met ondergroei waaronder omzagen en afzetten (§ 4.2.2).
- Beheer van houtige boombegroeiingen met hollen, spleten, rottingsgaten en nesten (§ 4.2.3).
- Beheer van houtige struweelbegroeiingen waaronder afzetten (§ 4.2.4).
- Beheer van sierbegroeiingen (§ 4.2.5).
- Maaien en klepelen van kruidige begroeiingen met extensief onderhoud (§ 4.2.6).
- Beheer van kruidige begroeiingen met intensief onderhoud (§ 4.2.7).
- Schonen en beheren van watergangen en –partijen en beheer van overgangen land-water (§ 4.2.8).

Natuurterrein

- Openhouden van zandverstuivingen (§ 4.2.9).
- Activiteiten in natuurgebieden (met uitzondering van bossen) en kleine landschapselementen (§ 4.2.10).
- Activiteiten in bosgebieden (§ 4.2.11).

Infrastructuur

- Vervangen op bestaand tracé; inbouw en reparatie van kabels en leidingen (§ 4.2.12).
- Onderhoud aan beschoeiingen, steigers, dammen, sluizen en duikers (§ 4.2.13).
- Onderhoud aan faunavoorzieningen (§ 4.2.14).
- Onderhoud aan kleine bouw- en kunstwerken (§ 4.2.15).
- Onderhoud aan onverharde en met halfverharding verharde wegen en paden (§ 4.2.16).
- Onderhoud aan verharde wegen, verhardingen en wegmeubilair (§ 4.2.17).

3.1.2 Bestendig gebruik

Bestendig gebruik omvat jarenlange activiteiten die samenhangen met de functies van een gebied en die daarin zijn ingepast. Hiervoor geldt dat de activiteiten al langer op deze manier plaatsvinden en kennelijk niet hebben verhinderd dat zich beschermde soorten hebben gevestigd en zich hebben kunnen handhaven. Zodra veranderingen worden aangebracht in frequentie, omvang of intensiteit, en dus duidelijk wordt afgeweken van de gebruikelijke gang van zaken, is niet langer sprake van bestendig gebruik. In dat geval dienen activiteiten getoetst te worden op mogelijk negatieve effecten op beschermde soorten. De gedragscode biedt, in het kader van bestendig gebruik, geen vrijstelling voor tabel-3 soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels. Derhalve zal het overtreden van verbodsbepalingen voor deze soorten dan ook voorkomen moeten worden.

Sport- en recreatieve activiteiten

Een vorm van bestendig gebruik binnen de gemeente Rheden betreft het feitelijke gebruik (sport- en recreatieve activiteiten) van gebieden. Dit bestendig gebruik is niet

weergegeven in natuurkalenders. Activiteiten vinden vaak plaats op (cultuur-)historisch bepaalde momenten. Recreatiegebieden en terreinen voor het uitlaten van honden zijn vaak jaarrond opgesteld. In het verleden is weinig sturing gegeven aan de periode waarin de activiteiten plaatsvonden en desondanks of dankzij de terugkerende activiteiten hebben soorten zich gevestigd in deze gebieden. Het is dan ook niet noodzakelijk sturing te geven door middel van een weergave in natuurkalenders aan de periode waarin deze activiteiten plaatsvinden. Uiteraard dient bij activiteiten voldoende zorg in acht genomen te worden voor in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving (zorgplicht; § 2.1.4).

Binnen de Gedragscode gemeente Rheden betreft het onder andere de volgende activiteiten (geen volledige lijst):

- Gebruik van gemeentelijke sport- en recreatiegebieden.
- Spelen op daarvoor aangewezen trapveldjes.
- Honden uitlaten op daarvoor bestemde plaatsen.

3.1.3 Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen

Het betreft activiteiten die over het algemeen functionele of ruimtelijke veranderingen met zich mee brengen voor een gebied, zoals het rooien van bomen en struiken, afgraven van grond en vergraven van watergangen. Ook het uitvoeren van achterstallig onderhoud op locaties die normaliter door middel van regulier beheer worden onderhouden of onderhouden zouden moeten worden, vallen onder ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen. Hoe groter het betreffende gebied of hoe ingrijpender de werkzaamheden, hoe groter de kans op schade aan zwaarder beschermde soorten en de noodzaak een ontheffing aan te vragen. Uiteraard kunnen ingrepen van een kleine omvang ook effect hebben op zwaarder beschermde soorten en ontheffingsplichtig zijn. Indien een ontheffing nodig is zal het werken volgens de gedragscode de negatieve effecten verminderen en de kans op het verkrijgen van een ontheffing vergroten.

Binnen de Gedragscode gemeente Rheden betreft het de volgende activiteiten:

Openbaar groen

- Gebruik van onverharde delen buiten een werk (§ 4.3.1).
- Het rooien van bomen en struiken (§ 4.3.2).
- Het afgraven van grond en andere graafwerkzaamheden (§ 4.3.3).
- Afdammen, dempen of vergraven van wateren (§ 4.3.4).
- Het slopen of rooveren van kunstwerken en kleine bouwwerken (§ 4.3.5).
- Het planten van bomen en struiken op een nieuwe locaties (§ 4.3.6).

3.2 Voorbereiding van activiteiten

Voordat de activiteiten kunnen beginnen, dient de gemeente Rheden na te gaan of er zwaarder beschermde dier- of plantensoorten aanwezig zijn in het gebied. Om dat goed te kunnen bepalen wordt informatie gebruikt die niet meer dan vijf jaar oud is. In sommige situaties, zoals bij aanwezigheid van broedvogels, mierenhopen of steenmarters, moet die informatie zelfs zeer recent zijn. De inventarisatie moet uitgevoerd worden door een ecooloog of iemand die zich aantoonbaar actief inzet voor soortenbescherming. Als uit de inventarisatiegegevens blijkt dat er zwaarder beschermde soorten aanwezig zijn, kunnen activiteiten soms toch gewoon doorgaan, mits aan de voorzorgsmaatregelen van de

Gedragcode gemeente Rheden wordt voldaan. De voorzorgsmaatregelen kunnen voor iedere ingreep en soortgroep anders zijn (zie de natuurkalenders; paragraaf 4.2 en 4.3). De plekken waar zwaarder beschermde soorten aanwezig zijn, moeten op een kaart en in het veld worden aangegeven, zodat bij de uitvoering van de activiteiten hiermee rekening kan worden gehouden. Als het niet mogelijk is aan de voorzorgsmaatregelen te voldoen, of als de activiteiten toch in de ontheffingsperiode moeten worden uitgevoerd, dan is een ontheffing benodigd.

3.3 Toelichting op de natuurkalenders

De Gedragcode gemeente Rheden geeft in paragraaf 4.2 en 4.3 zogenoemde 'natuurkalenders' voor activiteiten die in het kader van bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen worden uitgevoerd. Bij de natuurkalenders zijn telkens drie kaders te vinden: algemeen, kalender en voorzorgsmaatregelen.

Algemeen

In het kader 'algemeen' wordt kort algemene achtergrondinformatie verstrekt over de maatregel, de soorten terreinen waarin deze kunnen worden uitgevoerd en de eventuele risico's voor zwaarder beschermde soorten.

Kalender

In het kader 'kalender' wordt aangegeven welke soortgroepen het meest kwetsbaar zijn voor de betreffende activiteiten. Per opgenomen soortgroep wordt met een kleur aangegeven in welke periodes wel, niet, of onder voorwaarden gewerkt kan worden.

De kleuren in de kalender betekenen het volgende:

Voorkeursperiode

De activiteiten worden bij voorkeur in deze periode uitgevoerd. In deze periode kunnen algemeen geldende voorzorgsmaatregelen aan de orde zijn, die dan staan vermeld bij de natuurkalender. Dus ook wanneer in de groene periode wordt gewerkt, moet worden nagegaan of er voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen.

Werken in deze periode heeft de voorkeur omdat in de 'groene' periode er het minste risico is op schade aan populaties van zwaarder beschermde soorten:

- a de activiteiten leiden niet of kunnen niet leiden tot wezenlijke invloed op populaties van zwaarder beschermde soorten; of
- b weliswaar leiden de activiteiten, of kunnen de activiteiten leiden tot beïnvloeding van zwaarder beschermde soorten, maar die eventuele beïnvloeding is beperkt en de activiteit kan op termijn juist gunstig zijn voor de populaties van die soorten.

Kwetsbare periode

Bij de diverse natuurkalenders zijn zogenaamde 'kwetsbare periodes' aangegeven met een oranje kleur. In die periode geldt dat een of meerdere soortgroepen kwetsbaar zijn voor de betreffende activiteiten.

In de kwetsbare periode geldt 'ja, mits'. Uitvoering van activiteiten kan in die periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar

dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen. Bij de voorzorgsmaatregelen van een kalender is aangegeven welke voorzorgsmaatregelen specifiek van toepassing zijn op de kwetsbare periode.

Redenen waarom deze periode de tweede keus is: de activiteiten kunnen leiden tot beïnvloeding van zwaarder beschermde soorten die niet of onvoldoende op termijn baat hebben bij de activiteiten.

Ontheffingsperiode

In deze 'rode' periode kunnen de activiteiten alleen maar worden uitgevoerd als aangetoond is dat er geen beschermde soorten aanwezig zijn. Bij aanwezigheid van beschermde soorten is een ontheffing benodigd en dienen de voorwaarden van die ontheffing uiteraard te worden nageleefd.

Redenen waarom deze periode een ontheffing nodig is: de activiteiten leiden tot beïnvloeding van zwaarder beschermde soorten. Dit leidt tot een zodanige aantasting dat de schade hiervan niet voldoende kan worden opgevangen door mitigatie of preventie.

Let wel: de tijdvakken van de natuurkalenders zijn niet absoluut. De gebruiker van de Gedragscode gemeente Rheden zal de genoemde data altijd vertalen naar de dan geldende weeromstandigheden. Zo kan het bijvoorbeeld zijn dat door een vroeger of later ingezet voorjaar een kwetsbare periode wat eerder of later begint dan in de kalender is vermeld. Het gedrag van aanwezige dier- en plantensoorten staat centraal, niet de data.

Voorzorgsmaatregelen

In het kader 'voorzorgsmaatregelen' wordt aangegeven welke algemene beperkingen en voorwaarden gelden bij het uitvoeren van deze activiteiten. Daarbij kan ook sprake zijn van specifieke maatregelen die nodig zijn bij bijzondere situaties, zoals de aanwezigheid van een bepaalde bijzondere soort die niet in de natuurkalender zelf is opgenomen. Daarnaast wordt in het kader 'voorzorgsmaatregelen' aangegeven welke specifieke voorzorgsmaatregelen moeten worden getroffen wanneer wordt gewerkt in een kwetsbare periode.

Indien niet aan de voorzorgsmaatregelen voldaan kan worden dient een ontheffing aangevraagd te worden of in overleg met een ter zake kundige¹ van de gemeente Rheden locatiespecifieke mitigerende maatregelen afgesproken te worden. Een ontheffing wordt alleen aangevraagd indien mitigerende maatregelen geen of onvoldoende oplossing bieden. Deze mitigerende maatregelen dienen in de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden'

¹ Een ter zake kundige is een deskundig iemand die voor de relevante situatie en soorten aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De deskundige voldoet aan één of meer van deze eisen; niveau vergelijkbaar met HBO of universitaire opleiding in de Nederlandse ecologie en/of op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of aantoonbaar actief is op het gebied van soortbescherming en aangesloten is bij een daarvoor bestaande organisatie in Nederland en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

vastgelegd te worden. In het geval van een ontheffing zal de ontheffing voorwaarden stellen voor de soorten waarvoor de ontheffing is aangevraagd. De overige maatregelen worden vastgelegd in de checklist (zie bijlage 2).

3.4 Verslaglegging

Het werken volgens de gedragscode biedt veel voordelen, omdat niet voor iedere nieuwe activiteit een ontheffing aangevraagd hoeft te worden. Wel kan door Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I tijdens en achteraf gecontroleerd worden of volgens de regels is gehandeld. In de toelichting op het 'Vrijstellingsbesluit' wordt over de handhaving van de Flora- en faunawet in het algemeen en over de rol van de gedragscode gesteld dat: 'De gebruiker dient ten genoegen van de handhaver aan te tonen dat hij handelt conform de goedgekeurde gedragscode. De bewijslast ligt derhalve bij de gebruiker van de vrijstellingen. De gebruiker van de vrijstellingen is vrij om te bepalen hoe hij dit aantoont. Voorts kan het vastleggen van gegevens in bepaalde fasen van de werkprocessen bijdragen aan het voldoen aan de bewijslast, bijvoorbeeld gegevens over de beschermde dieren en planten die zijn aangetroffen bij de inventarisaties.' Om controle mogelijk te maken, is het van belang dat het hele proces goed gedocumenteerd wordt: van voornemen om in een gebied te gaan werken totdat de uitvoering is afgerond. Dat gaat via de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden' (zie bijlage 2).

Vóór aanvang van de activiteiten worden door de betrokken partijen afspraken vastgelegd door het invullen van de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden'. De gemeente Rheden maakt met de uitvoerende partij(en), aanvullend op de gedragsregels van de Gedragscode gemeente Rheden, afspraken over de wijze waarop de planning en uitvoering van de werkzaamheden worden afgestemd op de aanwezigheid van dier- en plantensoorten die moeten worden gespaard, ontzien en/of beschermd. Dit geldt ook voor aanwezige elementen die op grond van deze Gedragscode gemeente Rheden aandacht of bescherming behoeven, zogenaamde 'aandachtspunten', zoals bijvoorbeeld (oude) kraaiennesten die door roofvogels als nest gebruikt kunnen worden, mierenhopen of botanisch interessante bermen.

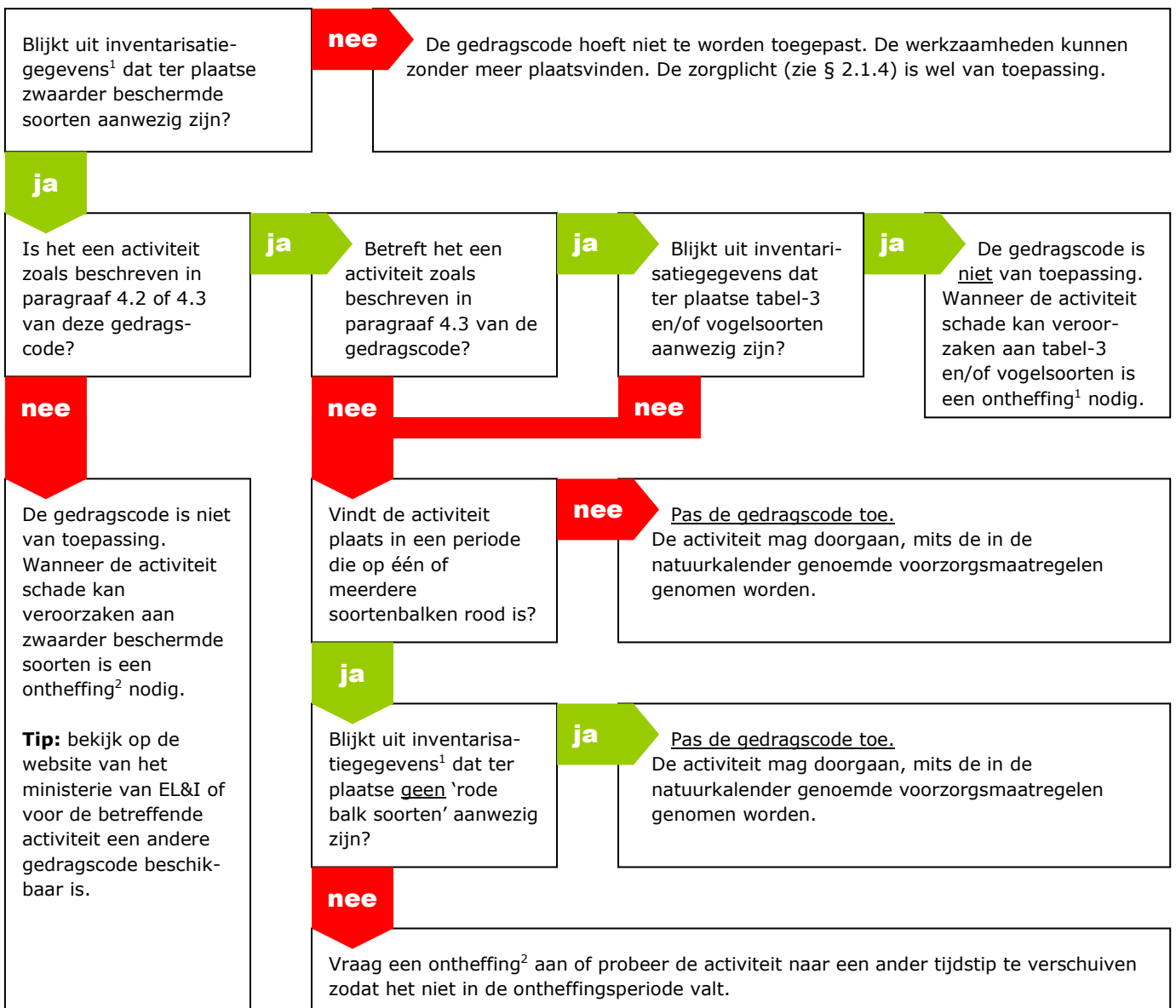
Deze afspraken worden voor losse projecten vastgelegd in de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden'. Voor langlopende contracten en beheerplannen (bijvoorbeeld van openbaar groen en natuurgebieden) kunnen afspraken worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol of beheerplan. Dit ecologisch werkprotocol of beheerplan kan vervolgens als bijlage bij de checklist worden toegevoegd. De betrokken partijen ondertekenen deze checklist. Alle betrokken partijen behouden een getekend exemplaar. De uitvoerende partij(en) geven hun eventuele personeel en/of onderaannemers een kopie van de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden' en zorgen ervoor dat deze op het werk voorhanden is. In geval van onvoorziene omstandigheden (zie § 2.3.1), moeten de betrokken partijen opnieuw nagaan of en op welke wijze de activiteiten kunnen worden voortgezet. Van alle overwegingen en acties moet verslag worden gelegd. Ook in het geval van calamiteiten dient een ecologisch verslag gemaakt te worden.

De gemeente en uitvoerende partij(en) zijn verantwoordelijk voor een adequate verslaglegging van de uitvoering van de activiteiten, inclusief het toezicht en de schouw, ten behoeve van controle door de handhavende instantie. Daarbij besteden zij ook aandacht aan tijdens het proces opgetreden en geconstateerde omstandigheden (zie ook de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden'). Bij losse projecten (< 1 jaar) vind de

afroning van de verslaglegging plaats aan het einde van het project. Bij langlopende contracten en beheerplannen (> 1 jaar) vind ook jaarlijks een schriftelijke evaluatie plaats. De uitvoerende partij is verantwoordelijk voor het aanleveren van de verslaglegging en/of schriftelijke evaluatie(s) aan de gemeente Rheden.

Schema gebruik van de gedragscode

Om te bepalen of de gedragscode voor geplande activiteiten van toepassing is, volg de volgende stappen:

¹ Dit kan ook betekenen dat er geen of onvoldoende inventarisatiegegevens voorhanden zijn. Daarnaast dienen inventarisatiegegevens aan een aantal eisen te voldoen. Gegevens mogen bijvoorbeeld niet ouder zijn dan vijf jaar (zie § 2.2 en 3.2).

² Indien mitigerende maatregelen genomen kunnen worden, zodat de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen behouden blijft, is een ontheffing niet nodig.

Deel IV Activiteiten en maatregelen

Bij de voorbereiding en uitvoering van één van de activiteiten die zijn opgenomen in dit hoofdstuk wordt de benodigde zorgvuldigheid in acht genomen. Bij de voorbereidingen en uitvoering van elk van die activiteiten worden de in paragraaf 4.1 beschreven werkwijze aangehouden. De voorzorgsmaatregelen staan beschreven in paragraaf 4.2 en 4.3 in de diverse natuurkalenders.

4.1 Inleiding

a Inventarisatie

Afhankelijk van de beoogde activiteit en voorzorgsmaatregelen bij de natuurkalender kan blijken dat bekend moet zijn of bepaalde zwaarder beschermde soorten, of rust- en verblijfplaatsen daarvan, in het gebied aanwezig zijn. In die gevallen dienen object-dekkende inventarisatiegegevens beschikbaar te zijn. Deze inventarisatiegegevens kunnen locatiespecifiek of op leefgebiedenniveau zijn.

Uit de aard van de voorzorgsmaatregelen kan voortvloeien dat een inventarisatie kort voorafgaand aan de start van de werkzaamheden moet plaatsvinden. Dat is bijvoorbeeld het geval bij het karteren van nesten wanneer gemaaid moet worden, het in kaart brengen van verblijfplaatsen van vleermuizen of steenuilen wanneer gezaagd moet worden of het controleren op aanwezigheid van reptielen wanneer heide geplagd gaat worden. Aangezien onderzoeksperioden, de duur van het onderzoek en geldigheid van een onderzoek per soort sterk verschillen wordt geadviseerd vroegtijdig in de voorbereidende fase van activiteiten in overleg te treden met een ter zake kundige. Bijvoorbeeld voor het in kaart brengen van verblijfplaatsen van vleermuizen is jaarrond onderzoek noodzakelijk.

Voor het uitvoeren van in deze gedragscode opgenomen activiteiten buiten de kwetsbare - en ontheffingsperiode is het meestal niet noodzakelijk inventarisatiegegevens te verzamelen. Kwetsbare - en ontheffingsperioden kunnen vanwege seizoensinvloeden van jaar tot jaar verschillen. Geadviseerd wordt vroegtijdig in de voorbereidende fase van activiteiten in overleg te treden met een ter zake kundige.

Tevens kan binnen de kwetsbare - en ontheffingsperiode een bepaalde voorzorgsmaatregel, die nodig is wanneer bepaalde zwaarder beschermde soorten aanwezig zijn, uiteraard achterwege worden gelaten wanneer uit inventarisatiegegevens is gebleken dat die soorten niet aanwezig zijn.

b Checklist gedragscode gemeente Rheden

Vóór aanvang van de activiteiten worden door de betrokken partijen afspraken vastgelegd en ondertekend met behulp van de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden' (zie bijlage 2). Alle betrokken partijen behouden een getekend exemplaar.

c Vastleggen afspraken over planning en uitvoering

De gemeente maakt met de uitvoerende partij(en), aanvullend op de gedragsregels van de Gedragscode gemeente Rheden, afspraken over de wijze waarop de planning en uitvoering

van de werkzaamheden worden afgestemd op de aanwezigheid van dier- en plantensoorten die moeten worden gespaard, ontzien en/of beschermd. Dit geldt ook voor aanwezige elementen die op grond van deze Gedragscode gemeente Rheden aandacht of bescherming behoeven, zoals bijvoorbeeld (oude) kraaiennesten die door roofvogels als nest gebruikt kunnen worden, mierenhopen of botanisch interessante bermen.

Deze afspraken worden voor losse projecten vastgelegd in de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden'. Voor langlopende contracten en beheerplannen (bijvoorbeeld van openbaar groen en natuurgebieden) kunnen afspraken worden vastgelegd in een ecologisch werkprotocol of beheerplan. Dit ecologisch werkprotocol of beheerplan kan vervolgens als bijlage bij de checklist worden toegevoegd.

d Aanduiding locaties zwaarder beschermde soorten

De gemeente zorgt ervoor dat bij het uitvoeren van activiteiten de uitvoerende partij(en) weten waar zich de zwaarder beschermde dier- en plantensoorten bevinden die bij de activiteiten ontzien en/of beschermd moeten worden. Dit gebeurt door het intekenen van de locaties op een voldoende duidelijke kaart en door aanwijzing en markering in het terrein; een en ander wordt vastgelegd in de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden'. Let bij het markeren in het veld wel op dat markeringen geen aantrekkende werking hebben op predators, zoals kraaien, en verwijder markeringen direct na het afronden van de activiteit(en).

Indien de uitvoering van activiteiten voor meerdere jaren is vastgelegd (bijvoorbeeld langlopende contracten of beheerplannen) levert de gemeente aan de uitvoerende partij jaarlijks een update van de voorkomende zwaarder beschermde dier- en plantensoorten aan. Deze nieuwe gegevens dienen door de uitvoerende partij geïmplementeerd te worden in de uit te voeren activiteiten van het komende seizoen en kunnen dus leiden tot aanvullende maatregelen bij het uitvoeren van activiteiten.

e Beschikbaarheid Checklist gedragscode gemeente Rheden

De uitvoerende partij(en) geven hun eventuele personeel en/of onderaannemers een kopie van de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden' en zorgen ervoor dat deze doorge-sproken is met het uitvoerend personeel. Daarnaast dient de ingevulde checklist op het werk aanwezig te zijn.

f Niet gemarkeerde elementen en aangetroffen beschermde soorten

De uitvoerende partij(en) instrueren hun personeel en eventuele onderaannemers om ook niet-gemarkeerde elementen en beschermde soorten, die tijdens de activiteiten worden aangetroffen, te sparen en te ontzien. Indien bij de uitvoering onverwacht de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten wordt vastgesteld, wordt de uitvoering van de activiteiten aangepast conform de bepalingen van de Gedragscode gemeente Rheden bij de desbetreffende activiteit. De uitvoerende partij draagt er zorg voor dat hij hierover wordt geïnformeerd door personeel en/of onderaannemer(s) en informeert de gemeente.

g Verantwoordelijkheid uitvoerende partij

De uitvoerende partij is verantwoordelijk voor het adequaat uitvoeren van de in de Gedragscode gemeente Rheden en 'Checklist gedragscode gemeente Rheden' beschreven maatregelen, ook wanneer deze in onderaanneming worden uitgevoerd. De gemeente houdt hierop toezicht.

h Verantwoordelijkheid gemeente

De gemeente Rheden is verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de Gedragscode gemeente Rheden door de uitvoerende partij.

i Invulling van de zorgplicht

De gemeente en uitvoerende partij(en) zijn verantwoordelijk voor een adequate naleving van de zorgplicht (zie § 2.1.4) tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, ook wanneer uitsluitend tabel-1 soorten aanwezig zijn en de Gedragscode gemeente Rheden niet van toepassing is.

j Verslaglegging

De gemeente en uitvoerende partij(en) zijn verantwoordelijk voor een adequate verslaglegging van de uitvoering van de activiteiten, inclusief het toezicht en de schouw, ten behoeve van controle door de handhavende instantie. Daarbij besteden zij ook aandacht aan tijdens het proces opgetreden en geconstateerde omstandigheden (zie ook de 'Checklist gedragscode gemeente Rheden'). Bij losse projecten (< 1 jaar) vindt de afronding van de verslaglegging plaats aan het einde van het project. Bij langlopende contracten en beheerplannen (> 1 jaar) vindt ook jaarlijks een schriftelijke evaluatie plaats.

4.2 Natuurkalenders bij bestendig beheer en onderhoud

In de onderstaande paragrafen zijn natuurkalenders opgenomen voor de activiteiten die vallen onder bestendig beheer en onderhoud met de daarbij behorende algemene toelichtingen en voorzorgsmaatregelen.

4.2.1 Beheer van houtige boomgroeiingen met gazon of verharding als ondergrond*

Openbaar groen

Beheertype(s) binnen de gemeente Rheden: 01.00 Bomen (SBO Openbaar Groen; oktober 2009)

***Zonder hollen, spleten, rottingsgaten en/of nesten**

Algemeen

Het betreft het beheer van solitaire bomen, knotbomen, boomgroepen, lanen, straatbeplantingen en rijbeplantingen met gazon of verharding als ondergrond. Deze situaties doen zich vooral voor in een meer stedelijke omgeving.

Indien hollen, spleten, rottingsgaten en/of nesten aanwezig zijn in bomen binnen deze elementen, wordt voor het beheer van deze specifieke bomen verwezen naar de natuurkalender in paragraaf 4.2.3. De aanwezigheid van hollen, spleten, rottingsgaten en/of nesten vraagt namelijk om extra voorzorgsmaatregelen.

Het beheer dient tot doel te hebben de houtige boomgroeiing in haar huidige, levende, vorm te behouden. Het kandelaren en/of kandelaberen van bomen valt onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (zie § 4.3.2).

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Broedvogels												

Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.
De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.

Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').

Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.

Vogels

- Onderhoud van houtige boombegroeiingen zonder holen, spleten, rottingsgaten en nesten wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen. Voor de meeste soorten loopt deze periode van 15 maart tot 15 juli. Echter in de bebouwde kom is de kans op vroeg en laat broedende, algemeen voorkomende, vogels groter, zoals duiven, merel, eend en meerkoet. Daarnaast is het mogelijk dat soorten door weers- en seizoensinvloeden vroeger of later broeden.
- Onderhoud van houtige boombegroeiingen mag alléén tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, mits uit controle is komen vast te staan dat zich in de directe omgeving geen broedende vogels of nesten bevinden. Deze controle dient uitgevoerd te worden door een ter zake kundige en goed gedocumenteerd te worden.
- Activiteiten binnen een straal van 50 meter van een vaste roestplaatsen van ransuilen vinden slechts plaats in de periode van 1 april tot 30 september.

4.2.2 Beheer van houtige boombegroeiingen met ondergroei waaronder omzagen en afzetten*

Openbaar groen

Beheertype(s) binnen de gemeente Rheden: 01.00 Bomen en 02.02 Stadsbos (SBO Openbaar Groen; oktober 2009)

***Zonder hollen, spleten, rottingsgaten en/of nesten**

Algemeen

Het betreft het beheer van houtwallen, singels, bos, knotbomen en boombeplanting in heestervak of in ruw gras of in ruigte. Indien hollen, spleten, rottingsgaten en/of nesten aanwezig zijn in bomen binnen deze elementen, wordt voor het beheer van deze specifieke bomen verwezen naar de natuurkalender in paragraaf 4.2.3. De aanwezigheid van hollen, spleten, rottingsgaten en/of nesten vraagt namelijk om extra voorzorgsmaatregelen.

De te beheren objecten betreffen openbaar groen en liggen in een stedelijke omgeving of langs infrastructuur. Bij objecten in natuurterreinen worden de activiteiten uitgevoerd volgens de natuurkalenders uit de Gedragscodes Natuurbeheer/Zorgvuldig Bosbeheer (zie § 4.2.10/11).

Het omzagen en afzetten mag alleen plaatsvinden in het kader van een dunning/beheer. In alle andere situaties vallen de activiteiten onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (zie § 4.3.2).

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Broedvogels												
Amfibieën												
Reptielen												
Dagvlinders												
Bosmieren/kevers												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Werkzaamheden in één en dezelfde beplantingsstrook worden uitgevoerd in een doorlooptijd die zo kort als redelijkerwijs mogelijk is. Ditzelfde geldt voor uitslepen en versnipperen. Uiteraard dient het zorgvuldig handelen ten aanzien van beschermde soorten niet onder de snelheid van het uitvoeren van de activiteit te leiden.
- In het leefgebied van zwaarder beschermde planten, amfibieën en reptielen worden geen houtsnippers toegepast.
- In het leefgebied van zwaarder beschermde amfibieën en reptielen wordt de strooisellaag en het aanwezige blad niet verwijderd.

Overige

- Wanneer zwaarder beschermde **planten** voorkomen, worden deze in de kwetsbare periode ontzien. Deze planten worden niet betreden en niet bedolven onder hout (bijvoorbeeld door te werken met een hoogwerker vanaf de verharding).
- Werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van een bewoonde **dassenburcht** vinden slechts plaats in de periode van 1 oktober tot 1 januari en uitsluitend voor zover daarbij geen gebruik gemaakt wordt gemaakt van rijdend materieel.
- Beheer van houtige boombegroeiingen zonder holen, spleten, rottingsgaten en nesten wordt uitgevoerd buiten het **broedseizoen**. Voor de meeste soorten loopt deze periode van 15 maart tot 15 juli. Echter in de bebouwde kom is de kans op vroeg en laat broedende, algemeen voorkomende, vogels groter, zoals duiven, merel, eend en meerkoet. Daarnaast is het mogelijk dat soorten door weers- en seizoensinvloeden vroeger of later broeden.
- Beheer van houtige boombegroeiingen mag alléén tijdens het **broedseizoen** worden uitgevoerd, mits uit controle is komen vast te staan dat zich in de directe omgeving geen broedende vogels of nesten bevinden. Deze controle dient uitgevoerd te worden door een ter zake kundige en goed gedocumenteerd te worden.
- Activiteiten binnen een straal van 50 meter van een vaste **roestplaatsen van ransuilen** vinden slechts plaats in de periode van 1 april tot 30 september.
- Wanneer zwaarder beschermde **amfibieën** voorkomen, worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk; periode juli tot september) ontzien door de werkzaamheden gefaseerd of in een andere periode uit te voeren.
- Wanneer zwaarder beschermde **vlinders** aanwezig zijn, worden struweel en bosrandbegroeiing gefaseerd afgezet.
- Mierenhopen/broedbomen van **bosmieren/kevers** (vliegend hert) worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien.

4.2.3 Beheer van houtige boombegroeiingen met holen, spleten, rottingsgaten en nesten

Openbaar groen

Beheertype(s) binnen de gemeente Rheden: 01.00 Bomen en 02.02 Stadsbos (SBO Openbaar Groen; oktober 2009)

Algemeen

Het betreft het beheer van bomen met holen, spleten, rottingsgaten en nesten ongeacht de ondergrond en/of plantverband. Aangezien deze bomen in de meeste gevallen bij de gemeente Rheden bekend zijn, vanwege de jaarlijkse controle in het kader van de openbare veiligheid, is hiervoor een aparte natuurkalender opgenomen.

De te beheren objecten betreffen openbaar groen en liggen in een stedelijke omgeving of langs infrastructuur. Bij objecten in natuurterreinen worden de activiteiten uitgevoerd volgens de natuurkalenders uit de Gedragscodes Natuurbeheer/Zorgvuldig Bosbeheer (zie § 4.2.10/11).

Het beheer dient tot doel te hebben de houtige boombegroeiing in haar huidige, levende, vorm te behouden. Het eventueel omzagen en afzetten mag alleen plaatsvinden in het kader van een dunning/beheer. In alle andere situaties vallen de activiteiten, inclusief rooien van stobben, kandelaren en/of kandelaberen van bomen, onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (zie § 4.3.2).

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Grondgebonden zoogdieren												
Vleermuizen												
Broedvogels												
Amfibieën												
Reptielen												
Dagvlinders												
Bosmieren/kevers												

Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.
De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.

Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').

Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Werkzaamheden in één en dezelfde beplantingsstrook worden uitgevoerd in een doorlooptijd die zo kort als redelijkerwijs mogelijk is. Ditzelfde geldt voor uitslepen en versnipperen. Uiteraard dient het zorgvuldig handelen ten aanzien van beschermde soorten niet onder de snelheid van het uitvoeren van de activiteit te leiden.
- In het leefgebied van zwaarder beschermde planten, amfibieën en reptielen worden geen houtsnippers toegepast.
- In het leefgebied van zwaarder beschermde amfibieën en reptielen wordt de strooisellaag en het aanwezige blad niet verwijderd.

Holen, spleten, rottingsgaten en nesten

- Beheer van houtige boombegroeiingen met holen, spleten, rottingsgaten en nesten wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels, voortplantingseizoen van boomarter en paarseizoen van vleermuizen. Voor de meeste soorten loopt deze periode van 15 maart tot 15 september. Daarnaast worden tijdens het onderhoud holen, spleten, rottingsgaten en nesten gespaard (indien, in verband met de veiligheid, mogelijk).
- Tijdens het onderhoud van houtige boombegroeiingen worden holen, spleten, rottingsgaten en nesten gespaard. Ook in de winterperiode worden deze elementen gebruikt voor door verschillende soorten, zoals bijvoorbeeld vleermuizen, eekhoorn en steenuil.

Overige

- Wanneer zwaarder beschermde **planten** voorkomen, worden deze in de kwetsbare periode ontzien. Deze planten worden niet betreden en niet bedolven onder hout (bijvoorbeeld door te werken met een hoogwerker vanaf de verharding).
- Werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van een bewoonde **dassenburcht** vinden slechts plaats in de periode van 1 oktober tot 1 januari en uitsluitend voor zover daarbij geen gebruik gemaakt wordt gemaakt van rijdend materieel.
- Onderhoud van houtige boombegroeiingen mag alléén tijdens het **broedseizoen** worden uitgevoerd, mits uit controle is komen vast te staan dat zich in de directe omgeving geen broedende vogels, nesten of andere soorten/elementen bevinden. Deze controle dient uitgevoerd te worden door een ter zake kundige en goed gedocumenteerd te worden.
- Activiteiten binnen een straal van 50 meter van een vaste **roestplaatsen van ransuilen** vinden slechts plaats in de periode van 1 april tot 30 september.
- Wanneer zwaarder beschermde **amfibieën** voorkomen, worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk; periode juli tot september) ontzien door de werkzaamheden gefaseerd of in een andere periode uit te voeren.
- Wanneer zwaarder beschermde **reptielen** en **vlinders** aanwezig zijn, worden struweel en bosrandbegroeiing gefaseerd afgezet.
- Mierenhopen/broedbomen van **bosmieren/kevers** (vliegend hert) worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien.

4.2.4 Beheer van houtige struweelbegroeiingen waaronder afzetten

Openbaar groen

Beheertype(s) binnen de gemeente Rheden: 02.02 Stadsbos en 03.03 Heesters met natuurlijke ondergroei (SBO Openbaar Groen; oktober 2009)

Algemeen

Het betreft het beheer van griend/hakhout, houtwallen, singels en bosplantsoen. De te beheren objecten betreffen openbaar groen en liggen in een stedelijke omgeving of langs infrastructuur. Bij objecten in natuurterreinen worden de activiteiten uitgevoerd volgens de natuurkalenders uit de Gedragscodes Natuurbeheer/Zorgvuldig Bosbeheer (zie § 4.2.10/11).

Het afzetten mag alleen plaatsvinden in het kader van een beheersmaatregel met tot doel het behouden van het object. In alle andere situaties vallen de activiteiten onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (zie § 4.3.2).

Kalender

Periode \ Soortengroep	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Ok.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Grondgebonden zoogdieren												
Broedvogels												
Amfibieën												
Reptielen												
Dagvlinders												
Bosmieren												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn;
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Werkzaamheden in één en dezelfde beplantingsstrook worden uitgevoerd in een doorlooptijd die zo kort als redelijkerwijs mogelijk is. Ditzelfde geldt voor uitslepen en

- versnipperen. Uiteraard dient het zorgvuldig handelen ten aanzien van beschermde soorten niet onder de snelheid van het uitvoeren van de activiteit te leiden.
- In het leefgebied van zwaarder beschermde planten, amfibieën en reptielen worden geen houtsnippers toegepast.
 - In het leefgebied van zwaarder beschermde amfibieën en reptielen wordt de strooisellaag en het aanwezige blad niet verwijderd.

Overige

- Wanneer zwaarder beschermde **planten** voorkomen, worden deze in de kwetsbare periode ontzien. Deze planten worden niet betreden en niet bedolven onder hout (bijvoorbeeld door te werken met een hoogwerker vanaf de verharding).
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen vinden in de voortplantingsperiode (1 april tot 1 oktober) geen werkzaamheden plaats.
- Werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van een bewoonde **dassenburcht** vinden slechts plaats in de periode van 1 oktober tot 1 januari en uitsluitend voor zover daarbij geen gebruik gemaakt wordt gemaakt van rijdend materieel.
- Onderhoud van houtige struweelbegroeiingen mag alléén tijdens het **broedseizoen** worden uitgevoerd, mits uit controle is komen vast te staan dat zich in de directe omgeving geen broedende vogels, nesten of andere soorten/elementen bevinden. Deze controle dient uitgevoerd te worden door een ter zake kundige en goed gedocumenteerd te worden.
- Wanneer zwaarder beschermde **amfibieën** voorkomen, worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk; periode juli tot september) ontzien door de werkzaamheden gefaseerd of in een andere periode uit te voeren.
- Wanneer zwaarder beschermde **reptielen en vlinders** aanwezig zijn, worden struweel en bosrandbegroeiing gefaseerd afgezet.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien.

4.2.5 Beheer van sierbegroeiingen

Openbaar groen

Beheertype(s) binnen de gemeente Rheden: 03.01 Heesters, 03.02 Bodembedekkende heesters, 03.04 Botanische rozen, 04.01 Hagen en 06.01 Struikrozen (SBO Openbaar Groen; oktober 2009)

Algemeen

Het betreft het beheer van opgaande heestervakken, bodembedekkende heesters, hagen, blokhaken, klimplanten en gevelbegroeiingen. Deze situaties doen zich vooral voor in een meer stedelijke omgeving. Gezien het intensieve beheer wordt uitgegaan van objecten waar behalve broedvogels geen andere zwaar beschermde soorten aanwezig zijn of zouden kunnen zijn. Is dit wel het geval, dan is paragraaf 4.2.4 van toepassing.

De activiteiten vinden alleen plaats in het kader van een beheersmaatregel met tot doel het behouden van het object. In alle andere situaties vallen de activiteiten onder de categorie 'Ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' (zie § 4.3.2).

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Broedvogels												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Broedvogels

- In de kwetsbare periode worden in de te beheren objecten geen activiteiten uitgevoerd wanneer de nesten van broedvogels niet of onvolledig zijn gekarteerd.
- Beheer van sierbegroeiingen mag (zonder voorzorgsmaatregelen) alléén tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, mits uit controle is komen vast te staan dat zich in de directe omgeving geen broedende vogels, nesten of andere soorten/elementen bevinden. Deze controle dient uitgevoerd te worden door een ter zake kundige en goed gedocumenteerd te worden. Daarnaast zal een ter zake kundige de minimale afstand tot waar activiteiten uitgevoerd mogen worden moeten bepalen.

4.2.6 Maaien en klepelen van kruidige begroeiingen met extensief onderhoud

Openbaar groen

Beheertype(s) binnen de gemeente Rheden: 08.00 (Kruiden)bermen (SBO Openbaar Groen; oktober 2009)

Algemeen

Het betreft het maaien en klepelen van ruw gras, lang gras en ruigte. De te beheren objecten betreffen openbaar groen en liggen in een stedelijke omgeving of langs infrastructuur. Bij objecten in natuurterreinen worden de activiteiten uitgevoerd volgens de natuurkalenders uit de Gedragscodes Natuurbeheer/ Zorgvuldig Bosbeheer (zie § 4.2.10/11).

Op locaties waar nu klepelbeheer wordt toegepast kan dit worden voortgezet. Het omschakelen van maaien naar klepelen kan alleen wanneer dit geen gevolgen heeft voor de eventueel aanwezige zwaarder beschermde soorten. Dit zal, voor de omschakeling, worden onderzocht door een deskundig ecooloog. Het omschakelen van maaien naar klepelen dient beoordeeld te worden als een ruimtelijke ontwikkeling. Dit om te voorkomen dat geschikt leefgebied voor zwaarder beschermde soorten verloren gaat.

Kalender

Periode \ Soortengroep	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Planten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Grondgebonden zoogdieren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Broedvogels	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Amfibieën	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Reptielen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Dagvlinders	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bosmieren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

■	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
■	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
■	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.

- Maaiwerkzaamheden in bebakeningsstroken en (uit)zichthoeken (op vastgestelde locaties met structureel onderhoud) vinden ten behoeve van de verkeersveiligheid gedurende het gehele jaar door plaats. Op deze locaties worden geen zwaarder beschermde soorten verwacht.

Overige

- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** (muizen) voorkomen, worden maaiwerkzaamheden buiten de kwetsbare periode uitgevoerd (1 april tot 1 oktober) of wordt 25% van het leefgebied niet gemaaid.
- Maaiwerkzaamheden mogen alleen tussen 15 maart en 1 juni plaatsvinden wanneer er geen zwaarder beschermde **planten en broedende vogels** aanwezig zijn.
- Maaiwerkzaamheden mogen alleen vanaf 1 juni worden uitgevoerd wanneer voorafgaand gecontroleerd is en tijdens de werkgang goed wordt gelet op **broedende vogels**, hun eieren en jongen en bloeiende, zwaarder beschermde **plantensoorten** opdat deze tijdens het maaien gespaard worden.
- Op de groeiplaats van zwaarder beschermde **planten en waardplanten** van zwaarder beschermde soorten wordt de vegetatie gedeeltelijk niet of gefaseerd gemaaid. Dit zodat deze plantensoorten zich voldoende kunnen vermeerderen en de functies van het leefgebied van voorkomende zwaarder beschermde soorten gehandhaafd blijft (bijvoorbeeld voor de overwintering van insecten). Dit gebeurt door het maaien na de zaadsetting (soortafhankelijk of na 1 september) of bij toerbeurt over te slaan.
- Op plaatsen waar broedactiviteiten van **laatbroedende vogels** (zoals kwartelkoning) wordt vermoed, wordt het maaien uitgesteld tot na 15 augustus.
- Wanneer er sprake is van de aanwezigheid van **vogels**, dan worden de vogels, nesten, hun eieren en jongen voor aanvang van de werkzaamheden actief opgespoord door een ter zake kundige en gespaard. Dat betekent dat locaties met nesten niet worden gemaaid en dat bij de maaiwerkzaamheden de minimale afstand wordt aangehouden die door de ter zake kundige is bepaald.
- Wanneer zwaarder beschermde **amfibieën** en **reptielen** voorkomen, worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk; periode april tot september) ontzien door de werkzaamheden gefaseerd of in een andere periode uit te voeren.
- Op locaties waar uit inventarisaties is gebleken dat hier zwaarder beschermde **amfibieën** en **reptielen** voorkomen wordt gemaaid met wildredders. Op deze locaties wordt niet geklepeld.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien.

4.2.7 Beheer van kruidige begroeiingen met intensief onderhoud

Openbaar groen

Beheertype(s) binnen de gemeente Rheden: 05.00 Vaste planten/Wisselperken en 07.00 Gazons (SBO Openbaar Groen; oktober 2009)

Algemeen

Het betreft het beheer van gazons, sportvelden, éénjarigen, perkplanten en vaste planten (borders). Deze situaties doen zich vooral voor in een meer stedelijke omgeving.

Gezien het intensieve beheer wordt uitgegaan van objecten waarbij geen zwaarder beschermde soorten voorkomen.

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												

Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.

De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.

Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').

Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

4.2.8 Schonen en beheren van watergangen en –partijen en beheer van overgangen land-water

Openbaar groen

Algemeen

Het betreft het (deels) verwijderen van drijvende waterplanten en (onder-)waterbegroeiing uit watergangen en –partijen en het maaien van oevers/oeverbegroeiing, rietland en moeras en uitbaggeren van watergangen en –partijen. De te beheren objecten betreffen openbaar groen en liggen in een stedelijke omgeving of kunnen aangemerkt worden als een watergang in de zin van het 'Vrijstellingsbesluit'. Bij objecten in natuurterreinen en/of objecten met een natuurlijk karakter, zoals poelen, worden de activiteiten uitgevoerd volgens de natuurkalenders uit de Gedragscodes Natuurbeheer/Zorgvuldig Bosbeheer (zie § 4.2.10/11).

Kalender

Periode \ Soortengroep	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Grondgebonden zoogdieren												
Broedvogels												
Amfibieën												
Ringslang												
Vissen												
Libellen (larve en adult)												

Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.
De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.

Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').

Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.

Activiteiten natprofiel

- Schoningswerkzaamheden worden uitgevoerd in de periode van 1 september tot 1 november. Dit is de periode na de voortplanting en voor de winterrust van vissen, amfibieën en libellenlarve. Daarnaast hebben in deze periode vrijwel alle water- en oeverplanten zaad gezet.
- Schoningswerkzaamheden mogen alléén in de periode tussen 15 maart en 1 september plaatsvinden als dit vanwege de doorstroming strikt noodzakelijk is en er geen sprake is van achterstallig onderhoud. In de periode tussen 1 november en 15 maart vinden geen schoningswerkzaamheden plaats.
- Het verwijderen van overmatige watervegetatie mag alleen plaatsvinden voor 1 september als de vegetatie een belemmering voor de afvoer van water veroorzaakt. Zo wordt rekening gehouden met de functie van planten als waardplanten voor beschermde soorten. Het verwijderen van uitheemse plaagsoorten, zoals grote water- navel, waterteunisbloem en parelvederkruid, valt buiten deze gedragscode (zie § 2.3.3; bestrijding van plaagorganismen).
- Het schonen gebeurt zo dat water en de daarin aanwezige dieren en zaden kunnen terugstromen naar het water; er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van een korfmaaiër/open bak. Het schoonsel blijft twee dagen op de kant liggen.
- Het versneld afvoeren van het schoonsel is alleen mogelijk langs watergangen waar zwaarder beschermde plantensoorten staan of waar bermen te smal zijn. Het niet direct afvoeren van schoonsel zou hier namelijk kunnen leiden tot een (ongewenste) verrijking van het leefgebied van zwaarder beschermde plantensoorten of voor onveilige situaties.
- Op locatie waar waardplanten van zwaarder beschermde soorten groeien wordt minimaal 50% van de watervegetatie en van de waterbodem gespaard, zodat de functies van het leefgebied van aanwezige zwaarder beschermde soorten gehandhaafd blijven. Dit gebeurt door op dergelijke plaatsen bijvoorbeeld het ene jaar de linkeroever en het andere jaar de rechteroever te schonen.
- Wanneer op basis van inventarisatiegegevens sprake is van zwaarder beschermde soorten, waarvoor bovengenoemde maatregelen onvoldoende garantie bieden voor de gunstige staat van instandhouding, wordt direct na het schonen het op de kan gedeponeerd schoonsel gecontroleerd op aanwezigheid van zwaarder beschermde vissen, amfibieën en libellenlarven. Indien dergelijke organismen aanwezig zijn, worden deze teruggezet in het water. Dit geldt ook voor planten of dieren die in symbiose leven met zwaarder beschermde soorten, zoals grote zoetwatermosselen in het leefgebied van de bittervoorn.

Extra maatregelen rietland en moeras (incl. natuurvriendelijke oevers en plas-drasbermen)

- Maaiwerkzaamheden worden bij voorkeur uitgevoerd buiten het bloeiseizoen van **vaatplanten** (voor 1 april en na 1 september).
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** (muizen) voorkomen, worden maaiwerkzaamheden buiten de kwetsbare periode uitgevoerd (1 april tot 1 oktober) of wordt 25% van het leefgebied niet gemaaid. In de nabijheid van beverburchten (< 50 meter) worden geen activiteiten uitgevoerd.
- Wanneer er sprake is van de aanwezigheid van **moerasvogels**, dan wordt jaarlijks ongeveer 25% van het riet niet gemaaid. Moerasvogels profiteren van een diversiteit aan jong en overjarig riet.
- Wanneer **ringslangen** voorkomen worden deze, in de periode waarin deze soort kwetsbaar is (1 april tot 1 oktober), ontzien door de werkzaamheden gefaseerd of in een andere periode uit te voeren. Broedhopen dienen behouden te blijven en buiten de kwetsbare periode vervangen te worden met bijvoorkeur gebiedseigen materiaal.

4.2.9 Openhouden van zandverstuivingen

Natuurterrein

Algemeen

Het openhouden van zandverstuivingen heeft als doel de verschillende successiestadia in stand te houden. In veel gevallen zal de natuur dit zelf reguleren, maar indien dit niet gebeurt is ingrijpen nodig. Door middel van bijvoorbeeld eggen of plagen kan een zandverstuiving open gehouden worden.

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Broedvogels												
Reptielen												
Insecten												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- De activiteiten worden jaarlijks op maximaal 10% van de mos- en/of grasvegetatie uitgevoerd. Indien gekozen wordt voor kleinschalig mozaïekbeheer kan dit percentage worden opgevoerd tot maximaal 25%.
- Overgangen van stuifzand naar heide/bos vormen voor een aantal kwetsbare soorten een belangrijk habitat. Deze randen worden door sommige insecten in de winter gebruikt worden om te overwinteren. De activiteiten worden jaarlijks op maximaal 10% van de overgangen uitgevoerd.
- De activiteiten worden op een kleine schaal uitgevoerd. Het doel is een mozaïek van begroeide plekken en open zand te krijgen en daarmee natuurlijke processen weer opgang te helpen.

4.2.10 Activiteiten in natuurgebieden en kleine landschapselementen

Natuurterrein

Algemeen

Bij objecten (met uitzondering van bossen) in natuurterreinen en/of objecten met een natuurlijk karakter worden activiteiten uitgevoerd volgens de natuurkalenders uit de Gedragscode Natuurbeheer. De voor de gemeente Rheden relevante natuurkalenders zijn opgenomen in bijlage 4.

Let wel: de tekst van de Gedragscode Natuurbeheer, die opgenomen in bijlage 4, is de tekst zoals die luidt ten tijde van de totstandkoming van de Gedragscode gemeente Rheden. Het is mogelijk dat de tekst van de Gedragscode Natuurbeheer op enig moment wordt gewijzigd of zelfs komt te vervallen. De gebruiker van de Gedragscode gemeente Rheden dient hierop bedacht te zijn en zal zo nodig na moeten gaan wat de actuele geldende tekst is van de Gedragscode Natuurbeheer.

Hieronder staat een overzicht van de in bijlage 4 opgenomen activiteiten:

- **Begrazen van natuurterreinen**
Begrazen kan plaatsvinden op een breed scala van natuurterreinen, zoals bijvoorbeeld graslanden en heidevelden (paragraaf 2.2.1; Gedragscode Natuurbeheer).
- **Omzagen en afzetten van houtige beplantingen**
Het betreft hier het afzetten (incl. knotten) van geriefhoutbosjes, houtwallen, beplantingsstroken, singels, hagen, hakhout, griend, struweel en knobomen en het verwijderen van bosopslag in natuurterreinen (paragraaf 2.2.2; Gedragscode Natuurbeheer).
Het gaat niet om werkzaamheden in een bos; daarop is de Gedragscode Bosbeheer (zie § 4.2.11) van toepassing.
- **Plaggen, chopperen, maaien en strooisel vegen van heide**
Plaggen, chopperen en maaien van heide wordt uitgevoerd in twee situaties (paragraaf 2.2.3; Gedragscode Natuurbeheer):
 - ter bestrijding van vergrassing in sterk vergraste heide;
 - voor het verjongen van verouderende heide.
- **Beheer van bijzondere gras- en hooilanden**
Bijzondere gras- en hooilanden zijn gras- en hooilanden waar naast broedvogels ook andere zwaarder beschermde soorten (kunnen) voorkomen. De maatregelen kunnen onder meer zijn: maaien, bemesten, slepen, rollen, schudden, wiersen, oprapen, afvoeren en bekalken (paragraaf 2.2.6; Gedragscode Natuurbeheer).
- **Schonen en baggeren van poelen (en waterlopen)**
Onder 'poelen' worden hier verstaan kleine (< 0,5 ha), geïsoleerd liggende waterpartijen. Bij waterlopen is sprake van een stelsel. Bij poelen en waterlopen zijn reguliere beheersmaatregelen zoals baggeren en schonen aan de orde. De kalender en voorzorgsmaatregelen zijn uitsluitend van toepassing op poelen en dus niet op waterlopen (paragraaf 2.2.8; Gedragscode Natuurbeheer). Voor waterlopen is in de Gedragscode gemeente Rheden een aparte natuurkalender opgenomen (zie § 4.2.8).

4.2.11 Activiteiten in bosgebieden

Natuurterrein

Algemeen

Bij objecten (met uitzondering van bossen) in natuurterreinen en/of objecten met een natuurlijk karakter worden activiteiten in bossen/bosgebieden uitgevoerd volgens de Gedragscode Bosbeheer. De maatregelen uit deze gedragscode zijn opgenomen in bijlage 5.

Let wel: de tekst van de Gedragscode Bosbeheer, die opgenomen in bijlage 5, is de tekst zoals die luidt ten tijde van de totstandkoming van de Gedragscode gemeente Rheden. Het is mogelijk dat de tekst van de Gedragscode Bosbeheer op enig moment wordt gewijzigd of zelfs komt te vervallen. De gebruiker van de Gedragscode gemeente Rheden dient hierop bedacht te zijn en zal zo nodig na moeten gaan wat de actuele geldende tekst is van de Gedragscode Bosbeheer.

4.2.12 Vervangen op bestaand tracé; inbouw en reparatie van kabels en leidingen

Infrastructuur

Algemeen

De werkzaamheden behelzen het graven en dichtgooien van sleuven ten bate van onderhoud aan leidingen en kabels. Oppervlaktes boven de leidingen zijn vaak met gras begroeid, soms ook met houtige gewassen en leidingen liggen vaak langs paden en wegen.

Kalender

Periode \ Soortengroep	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Grondgebonden zoogdieren												
Broedvogels												
Amfibieën												
Reptielen												
Dagvlinders												
Bosmieren												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.
	De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Houd het werkterrein zo klein mogelijk. Het gebruik van onverharde delen buiten een werk is geregeld in paragraaf 4.3.1.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Houd de doorlooptijd zo kort als redelijkerwijs mogelijk is.

Overige

- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen, worden graafwerkzaamheden buiten de kwetsbare periode uitgevoerd (1 april tot 1 oktober). In deze periode zijn zoogdieren (muizen) het meest actief. Daarnaast wordt niet in de nabijheid van holen (< 5 meter) en/of dassenburchten (< 20 meter) gegraven.
- Op de groeiplaats van zwaarder beschermde **planten en waardplanten** van zwaarder beschermde soorten (**dagvlinders**) wordt in het kwetsbare seizoen geen activiteiten uitgevoerd. Op deze locaties wordt buiten het kwetsbare seizoen de graszode voldoende diep uitgestoken en na het dichtgooien teruggeplaatst. De graszoden dienen in de tussenliggende periode niet uit te drogen.
- Wanneer zwaarder beschermde **amfibieën** voorkomen worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk) ontzien. Kwetsbare periodes zijn de paddentrek, het moment dat de jongen na de metamorfose het land op gaan en wanneer amfibieën opzoek gaan naar een overwinteringslocatie (op het land). In deze periodes kunnen dieren gemakkelijk in openliggende sleuven vallen.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien. Sleuven worden niet in de nabijheid (< 5 meter) van mierenhopen gegraven.
- Indien afgeweken dient te worden van de bovengenoemde voorzorgsmaatregelen wordt onder leiding van een ter zake kundige naar een oplossing gezocht. Mogelijk dient voor de betreffende activiteit een ontheffing aangevraagd te worden. In het geval van een calamiteit (gas- of waterlek, uitval van stroom) kan vaak niet volgens de gedragscode gewerkt worden (zie § 2.3.2).

4.2.13 Onderhoud aan beschoeiingen, steigers, dammen, sluzen en duikers

Infrastructuur

Algemeen

Het betreft werkzaamheden om bestaande objecten schoon te houden, te vervangen of te repareren. De werkzaamheden dienen gericht te zijn op het behoud van de bestaande situatie.

Kalender

Soortengroep \ Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Grondgebonden zoogdieren												
Vleermuizen												
Broedvogels												
Amfibieën												
Ringslang												
Vissen												
Libellen (larve en adult)												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Houd het werkterrein zo klein mogelijk. Het gebruik van onverharde delen buiten een werk is geregeld in paragraaf 4.3.1.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Houd de doorlooptijd zo kort als redelijkerwijs mogelijk is.

Overige

- Werkzaamheden worden bijvoorkeur uitgevoerd in de periode van 1 september tot 1 november. Dit is de periode na de voortplanting en voor de winterrust van vissen, amfibieën en libellenlarve.
- In kwetsbare periode van amfibieën, vissen en libellen (1 maart tot 1 september) worden watergangen niet afgedamd en/of (gedeeltelijk) leeggepompt ten behoeve van onderhoud en vervangen van objecten. Daarnaast wordt onderhoud aan beschoeiingen gefaseerd uitgevoerd, waarbij jaarlijks minimaal 50% van de beschoeiingen ongemoeid blijft.
- Werkzaamheden mogen alléén in de periode tussen 1 november en 1 maart plaatsvinden als dit vanwege de doorstroming strikt noodzakelijk is en er geen sprake is van achterstallig onderhoud. In deze periode zijn veel dieren in winterrust en daardoor niet in staat om te vluchten bij verstoring.
- Groeiplaatsen van zwaarder beschermde **planten en waardplanten** van zwaarder beschermde soorten worden gespaard. Indien aantasting niet te voorkomen is wordt gefaseerd gewerkt en wordt minimaal 25% van de vegetatie behouden. Hierdoor blijven de functies van het leefgebied van aanwezige zwaarder beschermde soorten gehandhaafd. Het gefaseerd werken gebeurt door bijvoorbeeld het ene jaar de linkeroever en het andere jaar de rechteroever te onderhouden.
- Onderhoudswerkzaamheden op locaties waar zwaarder beschermde **muurplanten** voorkomen worden over meerdere jaren uitgevoerd. Tevens wordt het werk op een dusdanige manier uitgevoerd dat deze soorten zich na het onderhoud weer op deze locatie kunnen vestigen. Bijvoorbeeld bij het opnieuw voegen van een muur dient gekozen te worden voor het voegmateriaal dat van oudsher gebruikt werd op deze muur.
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt in de kwetsbare periode (1 april tot 1 september) voldoende rekening gehouden met voorkomende soorten. Daarnaast wordt in deze periode niet in de nabijheid van holen (< 5 meter) en/of dassenburchten (< 20 meter) gewerkt.
- Grotere objecten kunnen jaarrond of in specifieke perioden gebruikt worden door **vleermuizen**. Bij het onderhoud dient rekening gehouden te worden met de functie van het object voor vleermuizen. In overleg met een ter zake kundige kan de meest gunstige periode voor het onderhoud worden bepaald.
- Wanneer **ringslangen** voorkomen worden deze, in de periode waarin deze soort kwetsbaar is (1 april tot 1 oktober), ontzien door de werkzaamheden gefaseerd of in een andere periode uit te voeren. Broedhopen dienen, ook in de winterperiode, niet aangetast te worden.

4.2.14 Onderhoud aan faunavoorzieningen

Infrastructuur

Algemeen

Bij het beheer en onderhoud van ecologische verbindingzones en faunavoorzieningen staat het functioneren als ecologische verbinding en de instandhouding van soorten voorop. Het beheer en onderhoud dient er toe het functioneren van de verbinding in stand te houden en mogelijk te verbeteren.

De natuurkalender heeft alleen betrekking op het onderhoud aan de kunstwerken die onderdeel uitmaken van de faunavoorzieningen, zoals bijvoorbeeld rasters, tunnels, looprichels in duikers en geleidingswanden. Het beheer van bijvoorbeeld vegetaties, opgaande beplantingen en wateren die onderdeel uitmaken van een faunavoorziening vallen onder de natuurkalenders van de desbetreffende objecten uit de voorstaande paragrafen.

Kalender

Soortengroep \ Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Grondgebonden zoogdieren												
Vleermuizen (verblijf)												
Vleermuizen (vliegroute)												
Broedvogels												
Amfibieën												
Reptielen												

Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.
De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.

Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').

Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Houd het werkterrein zo klein mogelijk. Het gebruik van onverharde delen buiten een werk is geregeld in paragraaf 4.3.1.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Om onnodige verstoring te voorkomen wordt onderhoud aan verbindingzones en faunavoorzieningen binnen een kort tijdsbestek uitgevoerd.

- Werkzaamheden worden bijvoorkeur uitgevoerd buiten de kwetsbare periode van zwaarder beschermde soorten. Ondanks dat sommige zoogdiersoorten jaarrond gebruikmaken van faunavoorzieningen is de winterperiode het meest gunstig voor het onderhoud (zie ook de voorzorgsmaatregelen ten aanzien van vleermuizen). In deze periode hebben veel van de zwaarder beschermde soorten een minder actieve periode.

Vleermuizen

- Faunavoorzieningen kunnen jaarrond of in specifieke perioden gebruikt worden door vleermuizen. Bij het onderhoud aan (potentiële) verblijfruimtes dient rekening gehouden te worden met de functie van het object voor vleermuizen. In overleg met een ter zake kundige kan de meest gunstige periode voor het onderhoud worden bepaald. Kraam- en winterverblijfplaatsen worden nooit in de respectievelijk kraam- en rustperiode van vleermuizen onderworpen aan regulier onderhoud.
- Faunavoorzieningen die een functie hebben als geleiding van vleermuizen (vliegroute) worden bijvoorkeur in de winter onderhouden. Sommige onderhoudswerkzaamheden kunnen mogelijk wel plaatsvinden in de actieve periode van vleermuizen. Hierover dient altijd overleg plaats te vinden met een ter zake kundige.

4.2.15 Onderhoud aan kleine bouw- en kunstwerken

Infrastructuur

Algemeen

Het betreft het onderhouden van kleine bouw- en kunstwerken waaronder (kade)muren, grafkelders en graven. Alleen kleine bouwwerken zonder verblijfsfunctie vallen onder deze categorie. Grotere gebouwen (met verblijfsfunctie) vallen niet onder deze gedragscode; mogelijk kan hiervoor een andere gedragscode gebruikt worden. Kunstwerken die onderdeel uitmaken van een faunavoorziening vallen onder paragraaf 4.2.14.

Kalender

Periode \ Soortengroep	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Muurplanten												
Grondgebonden zoogdieren												
Vleermuizen												
Broedvogels												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen en paden, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Houd de doorlooptijd zo kort als redelijkerwijs mogelijk is.

Overige

- Onderhoudswerkzaamheden op locaties waar zwaarder beschermde **muurplanten** voorkomen worden over meerdere jaren uitgevoerd. Tevens wordt het werk op een dusdanige manier uitgevoerd dat deze soorten zich na het onderhoud weer op deze locatie kunnen vestigen. Bijvoorbeeld bij het opnieuw voegen van een muur dient gekozen te worden voor het voegmateriaal dat van oudsher gebruikt werd op deze muur.
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt rekening gehouden met de functie (voortplanting, winterslaap) van de locatie binnen het leefgebied van de desbetreffende soort. Onderhoudswerkzaamheden worden buiten de kwetsbare periode voor de desbetreffende soort uitgevoerd.
- Kleine bouw- en kunstwerken kunnen jaarrond of in specifieke perioden gebruikt worden door **vleermuizen**. Bij het onderhoud dient rekening gehouden te worden met de functie van het object voor vleermuizen. In overleg met een ter zake kundige kan de meest gunstige periode voor het onderhoud worden bepaald.
- Indien in kunst- of bouwwerken jaarrond beschermde **vogels** (huismus, gierzwaluw, steenuil en kerkuil) voorkomen worden bij onderhoud, ook in de winterperiode, deze vaste verblijfplaatsen behouden. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met vogels die voor 15 maart of na 15 juli broeden.

4.2.16 Onderhoud aan onverharde en met halfverharding verharde wegen en paden

Infrastructuur

Algemeen

Het betreft het onderhoud van onverharde- en met halfverharding verharde wegen en paden. Hieronder vallen ook het vervangen en aanvullen van halfverharding op wegen en paden. Onderhoud aan verharde wegen valt onder paragraaf 4.1.17.

Kalender

Periode \ Soortengroep	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Jun.	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Planten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Broedvogels	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Rugstreep- & knoflookpad	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Reptielen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Bosmieren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■

Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.
De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.

Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').

Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Houd het werkterrein zo klein mogelijk. Het gebruik van onverharde delen buiten een werk is geregeld in paragraaf 4.3.1.
- Houd de doorlooptijd zo kort als redelijkerwijs mogelijk is.

Overige

- Op dichtgegroeide paden kunnen, buiten het looppad, zwaarder beschermde **vaatplanten** voorkomen. Indien deze soorten afhankelijk zijn van de pioniersituatie aan de randen van het pad of profiteren van de openheid die het pad met zich meebrengt, worden onderhoudswerkzaamheden gefaseerd uitgevoerd.
- In het broedseizoen van **vogels** dienen geen voor vogels verstorende activiteiten plaats te vinden. In overleg met een ter zake kundige kan bepaald worden welke afstand tot het nest, in relatie tot de werkzaamheden, gehouden dient te worden. Kleine onderhoudswerkzaamheden met lichte machines kunnen wel worden uitgevoerd zolang het feitelijk nest niet wordt aangepast.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien. Werkzaamheden in de nabijheid (< 5 meter) van mierenhopen worden zonder machines uitgevoerd. Indien noodzakelijk worden paden om mierenhopen heen gelegd.

4.2.17 Onderhoud aan verharde wegen, verhardingen en wegmeubilair

Infrastructuur

Algemeen

Het betreft het onderhoud van wegen en verhardingen, bouw- en kunstwerken en wegmeubilair. Hieronder vallen ook het aanbrengen van een nieuwe asfaltlaag en het herbestrating van wegen en paden.

Gladheidbestrijding mag altijd worden uitgevoerd. Dit uit het oogpunt van de verkeersveiligheid.

Gezien het intensieve onderhoud van wegen en paden wordt er van uitgegaan dat de kans klein is op het aantreffen van zwaarder beschermde soorten op wegen en paden. De werkzaamheden kunnen jaarrond plaatsvinden (met uitzondering van voor vogels versturende activiteiten).

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Broedvogels												

Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig.
De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.

Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').

Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- Houd het werkterrein zo klein mogelijk. Het gebruik van onverharde delen buiten een werk is geregeld in paragraaf 4.3.1.
- Houd de doorlooptijd zo kort als redelijkerwijs mogelijk is.

Vogels

- In het broedseizoen van vogels dienen geen voor vogels versturende activiteiten plaats te vinden. Kleine onderhoudswerkzaamheden met lichte machines kunnen wel worden uitgevoerd.

4.3 Natuurkalenders bij ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen

In de onderstaande paragrafen zijn natuurkalenders opgenomen voor de activiteiten die vallen onder ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen met de daarbij behorende algemene toelichtingen en voorzorgsmaatregelen.

4.3.1 Gebruik van onverharde delen buiten een werk

Openbaar groen

Algemeen

Het betreft het gebruik van onverharde delen buiten een werk. Bij het uitvoeren van activiteiten worden voor de opslag van materialen en machines regelmatig onverharde delen buiten een werk (de locatie waarop de activiteit feitelijk van toepassing is) gebruikt. Deze onverharde delen kunnen het habitat vormen van zwaarder beschermde soorten. Aangezien onverharde delen buiten een werk niet altijd een relatie (ligging en/of werkperiode) hebben met de locatie waarop de feitelijke activiteit plaatsvindt, en derhalve vaak niet wordt meegenomen in de beoordeling van de ecologische effecten van de feitelijke activiteit, is er door de gemeente Rheden voor gekozen het gebruik van onverharde delen buiten een werk als een aparte activiteit te beschouwen.

Let op: Voor tabel-3 soorten en vogels moet ontheffing aangevraagd worden!

Kalender

Soortengroep \ Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Grondgebonden zoogdieren												
Broedvogels												
Amfibieën												
Reptielen												
Dagvlinders												
Bosmieren												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - voorafgaand een ontheffing is verkregen.

Overige

- Groeiplaatsen van zwaarder beschermde **planten** worden in het groeiseizoen (1 april tot 15 september) niet aangetast. Buiten het groeiseizoen dient bij het gebruik van onverharde delen geen bodemverdichting plaats te vinden. Alleen lichte materialen die niet vermengd kunnen worden met de bodem mogen op deze locaties opgeslagen worden. Voor aanvang van de start van het groeiseizoen dienen de materialen weer van de locatie verwijderd te zijn.
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt rekening gehouden met de functie van de locatie voor de desbetreffende soort. Als de locatie een functie heeft als verbindingzones worden wissels niet doorsneden en wordt ruime afstand gehouden van een wissel (min. 20 meter). Faunapassages worden ter allen tijde niet geblokkeerd.
- In de nabijheid van holen van **zoogdieren** (< 5 meter) en/of **dassenburchten** (< 20 meter) worden geen materialen en machines opgeslagen op onverharde delen.
- Wanneer zwaarder beschermde **amfibieën** voorkomen worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk) ontzien. Kwetsbare periode zijn de paddentrek (februari en maart), het moment dat de jongen na de metamorfose het land op gaan en wanneer amfibieën opzoek gaan naar een overwinteringslocatie (op het land). In deze periodes kunnen dieren gemakkelijk hinder ondervinden door opgeslagen materialen en/of gedood worden door extra verkeersbewegingen.
- Wanneer zwaarder beschermde **amfibieën** voorkomen worden materialen in de periode 1 oktober tot 1 april opgeslagen op een verhard oppervlak of verhoging (bijvoorbeeld in een stelling of op pallets). Amfibieën maken namelijk graag gebruik van deze opgeslagen materialen om er te overwinteren. Bij het gebruik of verplaatsen van de materialen zullen mogelijk dieren gestoord worden.
- Op de groeiplaats van **waardplanten** van zwaarder beschermde soorten (**dagvlinders**) wordt in het groeiseizoen geen activiteiten uitgevoerd. Buiten het groeiseizoen dient bij het gebruik van onverharde delen geen bodemverdichting plaats te vinden. Alleen lichte materialen die niet vermengd kunnen worden met de bodem mogen op deze locaties opgeslagen worden. Voor aanvang van de start van het groeiseizoen dienen de materialen weer van de locatie verwijderd te zijn.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien. Materialen en machines worden niet in de nabijheid (< 10 meter) van mierenhopen opgeslagen.

4.3.2 Het rooien van bomen en struiken

Openbaar groen

Algemeen

Het betreft het rooien van bomen en struiken in het openbaar groen. Hieronder valt ook het vervangen van beplanting in plantvakken.

Let op: Voor tabel-3 soorten en vogels moet ontheffing aangevraagd worden!

Kalender

Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Soortengroep												
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Planten												
Grondgebonden zoogdieren												
Vleermuizen												
Broedvogels												
Amfibieën												
Reptielen												
Insecten												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Voor zwaarder beschermde planten- en diersoorten worden specifieke behoudsmaatregelen in het plan opgenomen, bijvoorbeeld in de vorm van een ecologisch protocol. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op de locatiekeuze en op de werkwijze.

Overige

- Groeiplaatsen van zwaarder beschermde **planten** worden in het groeiseizoen (1 april tot 15 september) niet aangetast. Buiten het groeiseizoen dienen beschermde planten uitgestoken te worden. Deze planten worden vervolgens verplaatst uit de directe gevarenszone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving.
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt rekening gehouden met de functie van de locatie binnen het leefgebied van de desbetreffende soort. Indien vaste verblijfplaatsen voorkomen in de te rooien bomen en struiken, van bijvoorbeeld eekhoorn en boommarter, worden deze gespaard.

- In de nabijheid van hopen van zwaarder beschermde **zoogdieren** (< 5 meter) en/of **dassenburchten** (< 20 meter) worden geen bomen en struiken gerooid.
- Voor het rooien van bomen die een belangrijke functie vervullen voor **vleermuizen** (verblijfplaats of vliegroute) dient altijd een ontheffing aangevraagd te worden. Deze ontheffing dient ook aangevraagd te worden voor het rooien van bomen in een periode dat de bomen niet door vleermuizen gebruikt worden. Afhankelijk van de periode dat vleermuizen gebruik maken de bomen kan een periode voor het rooien van de bomen bepaald worden.
- Indien in de bomen jaarrond beschermde **vogels** voorkomen worden, ook in de winterperiode, deze bomen gespaard. Daarnaast dient bij het rooien van bomen en struiken rekening gehouden te worden met vogels die voor 15 maart of na 15 juli broeden. Het is namelijk mogelijk dat soorten vroeger of later broeden, zoals kolonievogels (roek en reiger), vogels die jaarrond een territorium bezetten (steenuil) en/of soorten met drie of meer nesten per jaar (houtduif).
- Wanneer zwaarder beschermde **reptielen en amfibieën** voorkomen worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk) ontzien. Kwetsbare periode zijn de paddentrek, het moment dat de jongen na de metamorfose het land op gaan en de voortplantingsperiode van reptielen. In deze periodes kunnen dieren gemakkelijk hinder ondervinden van het rooien van bomen en struiken.
- Op de groeiplaats van **waardplanten** van zwaarder beschermde soorten (**dagvlinders**) wordt in het groeiseizoen geen activiteiten uitgevoerd. Buiten het groeiseizoen dient rekening gehouden te worden met overwinterende dieren door het werkterrein zo klein mogelijk te houden.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien. In de nabijheid (< 10 meter) van mierenhopen worden geen bomen en struiken gerooid.
- Bij aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen van het **vliegend hert** (kever) worden belangrijke elementen van het leefgebied, indien mogelijk, behouden. Hieronder vallen ook zogenaamde 'bloedende' bomen (met name eiken) die gebruikt worden door volwassen exemplaren om te foerageren. Indien (potentiële) broedbomen/stoven worden gerooid, worden in de nabijheid van de gerooide bomen nieuwe (kunstmatige) broedstoven aangelegd. Deze maatregelen worden in samenspraak met een ter zake kundige opgesteld.

4.3.3 Het afgraven van grond en andere graafwerkzaamheden

Openbaar groen

Algemeen

Het betreft het afgraven van grond en andere graafwerkzaamheden in het openbaar groen. Het gaat hierbij niet om werkzaamheden aan watergangen en –partijen, voor deze werkzaamheden is een natuurkalender opgenomen in paragraaf 4.3.4.

Let op: Voor tabel-3 soorten en vogels moet ontheffing aangevraagd worden!

Kalender

Soortengroep \ Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten	Green											
Planten	Hatched											
Grondgebonden zoogdieren	Red											
Broedvogels	Green											
Amfibieën	Red											
Reptielen	Hatched											
Insecten	Hatched											

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Voor zwaarder beschermde planten- en diersoorten worden specifieke behoudsmaatregelen in het plan opgenomen, bijvoorbeeld in de vorm van een ecologisch protocol. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op de locatiekeuze en op de werkwijze. Hierbij kan gedacht worden aan het faseren van de werkzaamheden, een bepaalde richting op werken en/of de snelheid aanpassen aan de aangetroffen soort(en).

Overige

- Groeiplaatsen van zwaarder beschermde **planten** worden in het groeiseizoen (1 april tot 15 september) niet aangetast. Buiten het groeiseizoen dienen beschermde planten uitgestoken te worden. Deze planten worden vervolgens verplaatst uit de directe gevarenszone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving.

- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt rekening gehouden met de functie van de locatie binnen het leefgebied van de desbetreffende soort. Indien vaste verblijfplaatsen voorkomen in de bodem en/of in de kruidachtige vegetatie worden deze gespaard.
- In de nabijheid van hopen van zwaarder beschermde **zoogdieren** (< 20 meter) en/of **dassenburchten** (< 50 meter) worden geen graafwerkzaamheden uitgevoerd.
- Op plaatsen waar broedactiviteiten van **laatbroedende vogels** (zoals kwartelkoning) wordt vermoed, worden graafwerkzaamheden uitgesteld tot na 15 augustus.
- Wanneer zwaarder beschermde **reptielen en amfibieën** voorkomen worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk) ontzien. Kwetsbare periode zijn de paddentrek, het moment dat de jongen na de metamorfose het land op gaan en de voortplantingsperiode van reptielen. In deze periodes kunnen dieren gemakkelijk hinder ondervinden van graafwerkzaamheden.
- Op de groeiplaats van **waardplanten** van zwaarder beschermde soorten (**dagvlinders**) wordt in het groeiseizoen geen activiteiten uitgevoerd. Buiten het groeiseizoen dient rekening gehouden te worden met overwinterende dieren.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien. In de nabijheid (< 10 meter) van mierenhopen worden geen graafwerkzaamheden uitgevoerd.

4.3.4 Afdammen, dempen of vergraven van wateren

Openbaar groen

Algemeen

Het betreft het afdammen, dempen of vergraven van wateren in het openbaar groen.

Let op: Voor tabel-3 soorten en vogels moet ontheffing aangevraagd worden!

Kalender

Periode \ Soortengroep	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten	Green											
Planten	Hatched											
Grondgebonden zoogdieren	Red											
Broedvogels	Green											
Amfibieën	Red											
Ringslang	Hatched											
Vissen	Red											
Insecten	Hatched											

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Voor zwaarder beschermde planten- en diersoorten worden specifieke behoudsmaatregelen in het plan opgenomen, bijvoorbeeld in de vorm van een ecologisch protocol. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op de locatiekeuze en op de werkwijze. Hierbij kan gedacht worden aan het faseren van de werkzaamheden, een bepaalde richting op werken en/of de snelheid aanpassen aan de aangetroffen soort(en).

Overige

- Groeiplaatsen van zwaarder beschermde **planten** worden in het groeiseizoen (1 april tot 15 september) niet aangetast. Buiten het groeiseizoen dienen beschermde planten uitgestoken of in het geval van waterplanten verplaatst te worden. De planten worden verplaatst uit de directe gevarenszone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving.
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt rekening gehouden met de functie van de locatie binnen het leefgebied van de desbetreffende soort. Indien vaste verblijfplaatsen voorkomen worden deze gespaard. In de nabijheid van beverburchten (< 50 meter) worden geen activiteiten uitgevoerd.
- Bij aanwezigheid van voortplantingslocaties van strikt beschermde **libellen** en van leefgebied van bijvoorbeeld de **waterspitsmuis** vinden werkzaamheden waarbij oevervegetaties worden verwijderd gefaseerd plaats (in tijd en ruimte). De fasering dient dusdanig te zijn dat habitat voor de desbetreffende soort zich volledig heeft hersteld op één locatie alvorens een andere locatie onderhanden genomen wordt. Op deze manier blijven delen van het voortplantingsgebied gehandhaafd.
- Wanneer zwaarder beschermde **vissen, reptielen en amfibieën** voorkomen worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk) ontzien. Kwetsbare periode zijn de paddentrek, het moment dat de jongen na de metamorfose het land op gaan en de voortplantingsperiode van vissen en reptielen. In deze periodes kunnen dieren gemakkelijk hinder ondervinden van activiteiten.
- Op de groeiplaats van **waardplanten** van zwaarder beschermde soorten wordt in het groeiseizoen geen activiteiten uitgevoerd. Buiten het groeiseizoen dient rekening gehouden te worden met overwinterende dieren. Op deze locaties wordt minimaal 50% van de watervegetatie en van de waterbodem gespaard, zodat de functies van het leefgebied van aanwezige zwaarder beschermde soorten gehandhaafd blijven. Bij het dempen van watergangen is het voorstaande niet mogelijk en zullen waardplanten en zwaarder beschermde soorten verplaatst worden.

4.3.5 Het slopen of renoveren van kunstwerken en kleine bouwwerken

Openbaar groen

Algemeen

Het betreft het slopen of renoveren van kunstwerken en kleine bouwwerken in het openbaar groen. Alleen kleine gebouwen zonder verblijfsfunctie vallen onder deze categorie.

Grotere gebouwen vallen niet onder deze gedragscode; mogelijk kan hiervoor een andere gedragscode gebruikt worden.

Let op: Voor tabel-3 soorten en vogels moet ontheffing aangevraagd worden!

Kalender

Soortengroep \ Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten												
Muurplanten												
Grondgebonden zoogdieren												
Vleermuizen												
Broedvogels												

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Voor zwaarder beschermde planten- en diersoorten worden specifieke behoudsmaatregelen in het plan opgenomen, bijvoorbeeld in de vorm van een ecologisch protocol. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op de locatiekeuze en op de werkwijze.

Overige

- Groeiplaatsen van zwaarder beschermde **muurplanten** worden in stand gehouden. Wanneer vernietiging van groeiplaatsen onvermijdelijk is dan worden alle beschermde planten en vegetaties buiten de bloeitijd met een deel van de muur verplaatst en in de omgeving of elders in een geschikt biotoop met overeenkomstige omstandigheden teruggeplaatst.
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt rekening gehouden met de functie (voortplanting, winterslaap) van de locatie binnen het leefgebied van de desbetreffende soort. Indien vaste verblijfplaatsen voorkomen worden deze in de ontheffingsperiode (1 november tot 1 maart) gespaard.
- Indien in kunst- of bouwwerken jaarrond beschermde **vogels** (huismus, gierzwaluw, steenuil en kerkuil) voorkomen worden, ook in de winterperiode, deze kunst- en bouwwerken gespaard. Daarnaast dient bij de sloop en renovatie van kunst- en bouwwerken rekening gehouden te worden met vogels die voor 15 maart of na 15 juli broeden.

4.3.6 Het planten van bomen en struiken op nieuwe locaties

Openbaar groen

Algemeen

Het betreft het planten van bomen en struiken op nieuwe locaties in het openbaar groen. Bij het vervangen van bomen en struiken op bestaande locaties is ook de natuurkalender van het rooien van bomen en struiken (zie § 4.3.2) van toepassing.

Let op: Voor tabel-3 soorten en vogels moet ontheffing aangevraagd worden!

Kalender

Soortengroep \ Periode	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Geen tabel-2 en -3 soorten	Green											
Planten	Hatched											
Grondgebonden zoogdieren	Red											
Broedvogels	Green											
Amfibieën	Hatched											
Reptielen	Green											
Insecten	Hatched											

	Voorkeursperiode; geen nadere maatregelen nodig. De algemeen geldende zorgplicht (zie § 2.1.4) is wel van toepassing.
	Kwetsbare periode; uitvoering van werkzaamheden kan in deze periode plaatsvinden wanneer dat noodzakelijk is, maar dan wel met de nodige aanvullende voorzorgsmaatregelen ('ja, mits').
	Ontheffingsperiode; activiteit niet uitvoeren. Activiteiten kunnen alleen uitgevoerd worden wanneer een ontheffing is verkregen en voorwaarden van die ontheffing worden nageleefd.

Voorzorgsmaatregelen

Algemeen

- In een periode die in één of meerdere van de soortbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a uit de inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn; of
 - b voorafgaand een ontheffing is verkregen.
- Voor zwaarder beschermde planten- en diersoorten worden specifieke behoudsmaatregelen in het plan opgenomen, bijvoorbeeld in de vorm van een ecologisch protocol. Deze maatregelen kunnen betrekking hebben op de locatiekeuze en op de werkwijze.
- Bij groeiplaatsen van (waard)planten en leefgebied van diersoorten dient ook rekening gehouden te worden met de schaduwwerking van bomen op de lange termijn. Een ter zake kundige dient een inschatting te maken van deze effecten.

Overige

- Groeiplaatsen van zwaarder beschermde **planten** worden in het groeiseizoen (1 april tot 15 september) niet aangetast. Buiten het groeiseizoen dienen beschermde planten uitgestoken te worden. Deze planten worden vervolgens verplaatst uit de directe gevarenzone naar een vergelijkbaar habitat in de directe omgeving.
- Wanneer zwaarder beschermde **zoogdieren** voorkomen wordt rekening gehouden met de functie van de locatie binnen het leefgebied van de desbetreffende soort. Indien vaste verblijfplaatsen voorkomen in de nabijheid van aan te planten bomen en struiken, van bijvoorbeeld beschermde muizensoorten, worden deze gespaard.
- In de nabijheid van holen van zwaarder beschermde **zoogdieren** (< 5 meter) en/of **dassenburchten** (< 20 meter) worden geen bomen en struiken aangeplant.
- Wanneer zwaarder beschermde **reptielen en amfibieën** voorkomen worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (soortafhankelijk) ontzien. Kwetsbare periode zijn de paddentrek, het moment dat de jongen na de metamorfose het land op gaan en de voortplantingsperiode van reptielen. In deze periodes kunnen dieren hinder ondervinden van het aanplanten van bomen en struiken.
- Op de groeiplaats van **waardplanten** van zwaarder beschermde soorten (**dagvlinders**) wordt in het groeiseizoen geen activiteiten uitgevoerd. Buiten het groeiseizoen dient rekening gehouden te worden met overwinterende dieren.
- Mierenhopen van **bosmieren** worden bij het uitvoeren van activiteiten ontzien. In de nabijheid (< 5 meter) van mierenhopen worden geen bomen en struiken aangeplant.

Bijlage 1 Beschermden dier- en plantensoorten

De onderstaande lijst beschermde dier- en plantensoorten kan verouderd zijn; een actueel overzicht is te vinden op <http://mineleni.nederlandsesoorten.nl/Inv.db/Inv.db/i000000.html>.

Tabel 1 - Algemeen beschermde soorten

Het betreft een aantal algemeen voorkomende dier- en plantensoorten, waarvoor in beginsel een vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt indien men voldoende algemene voorzorgsmaatregelen (zorgplicht; zie § 2.1.4) neemt. Deze soorten vallen vanwege de vrijstelling buiten het bereik van deze gedragscode.

Soortenlijst:

Vaatplanten

Aardaker	<i>Lathyrus tuberosus</i>
Akkerklokje	<i>Campanula rapunculoides</i>
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>
Breed klokje	<i>Campanula latifolia</i>
Dotterbloem*	<i>Caltha palustris</i>
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>
Grasklokje	<i>Campanula rotundifolia</i>
Grote kaardenbol	<i>Dipsacus fullonum</i>
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>
Knikkende vogelmelk	<i>Ornithogalum nutans</i>
Koningsvaren	<i>Osmunda regalis</i>
Slanke sleutelbloem	<i>Primula elatior</i>
Zwanebloem	<i>Butomus umbellatus</i>

* Met uitzondering van de spindotterbloem (tabel-2 soort)

Zoogdieren

Aardmuis	<i>Microtus agrestis</i>
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>
Dwergmuis	<i>Micromys minutus</i>
Bunzing	<i>Mustela putorius</i>
Dwergspitsmuis	<i>Sorex minutus</i>
Gewone bosspitsmuis	<i>Sorex araneus</i>
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>
Haas	<i>Lepus europeus</i>
Hermelijn	<i>Mustela erminea</i>
Huisspitsmuis	<i>Crocidura russula</i>
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>
Mol	<i>Talpa europea</i>
Ondergrondse woelmuis	<i>Pitymys subterraneus</i>
Ree	<i>Capreolus capreolus</i>
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>
Tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex coronatus</i>
Veldmuis	<i>Microtus arvalis</i>
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>

Wezel	<i>Mustela nivalis</i>
Woelrat	<i>Arvicola terrestris</i>

Reptielen en amfibieën

Bastaardkikker	<i>Rana esculenta</i>
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
Meerkikker	<i>Rana ridibunda</i>

Mieren

Behaarde rode bosmier	<i>Formica rufa</i>
Kale rode bosmier	<i>Formica polyctena</i>
Stronkmier	<i>Formica truncorum</i>
Zwartrugbosmier	<i>Formica pratensis</i>

Slakken

Wijngaardslak	<i>Helix pomatia</i>
---------------	----------------------

Tabel 2 - Overige beschermde soorten

Het betreft een aantal minder algemene, veelal zeldzame en/of bedreigde soorten waarvoor altijd een ontheffing vereist is voor schadelijke ingrepen, tenzij men werkt met behulp van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van activiteiten zoals beschreven in deze gedragscode (bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen). Er moeten voldoende voorzorgsmaatregelen worden genomen ten behoeve van de instandhouding van deze soorten.

Soortenlijst:

Vaatplanten

Aangebrande orchis	<i>Neotinea ustulata</i>
Aapjesorchis	<i>Orchis simia</i>
Beenbreek	<i>Narthecium ossifragum</i>
Bergklokje	<i>Campanula rhomboidalis</i>
Bergnachtorchis	<i>Platanthera montana</i>
Bijenorchis	<i>Ophrys apifera</i>
Blaasvaren	<i>Cystopteris fragilis</i>
Blauwe zeedistel	<i>Eryngium maritimum</i>
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>
Bokkenorchis	<i>Himantoglossum hircinum</i>
Brede orchis	<i>Dactylorhiza majalis majalis</i>
Bruinrode wespenorchis	<i>Epipactis atrorubens</i>
Daslook	<i>Allium ursinum</i>
Dennenorchis	<i>Goodyera repens</i>
Duitse gentiaan	<i>Gentianella germanica</i>
Franjegentiaan	<i>Gentianella ciliata</i>
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>
Gele helmblom	<i>Pseudofumaria lutea</i>

Gevlekte orchis	<i>Dactylorhiza maculata maculata</i>
Groene nachtorchis	<i>Coeloglossum viride</i>
Groensteel	<i>Asplenium viride</i>
Grote keverorchis	<i>Neottia ovata</i>
Grote muggenorchis	<i>Gymnadenia conopsea</i>
Gulden sleutelbloem	<i>Primula veris</i>
Harlekijn	<i>Anacamptis morio</i>
Herfstschoeorchis	<i>Spiranthes spiralis</i>
Hondskruid	<i>Anacamptis pyramidalis</i>
Honingorchis	<i>Herminium monorchis</i>
Jeneverbes	<i>Juniperus communis</i>
Klein glaskruid	<i>Parietaria judaica</i>
Kleine keverorchis	<i>Neottia cordata</i>
Kleine zonnedauw	<i>Drosera intermedia</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Kluwenklokje	<i>Campanula glomerata</i>
Koraalwortel	<i>Corallorhiza trifida</i>
Kruisbladgentiaan	<i>Gentiana cruciata</i>
Lange ereprijs	<i>Veronica longifolia</i>
Lange zonnedauw	<i>Drosera anglica</i>
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>
Maretak	<i>Viscum album</i>
Moeraswespenorchis	<i>Epipactis palustris</i>
Muurbloem	<i>Erysimum cheiri</i>
Parnassia	<i>Parnassia palustris</i>
Pijlscheefkelk	<i>Arabis hirsuto sagittata</i>
Poppenorchis	<i>Orchis anthropophora</i>
Prachtklokje	<i>Campanula persicifolia</i>
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>
Rapunzelklokje	<i>Campanula rapunculus</i>
Rechte driehoeksvaren	<i>Gymnocarpium robertianum</i>
Rietorchis	<i>Dactylorhiza majalis praetermissa</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>
Rood bosvogeltje	<i>Cephalanthera rubra</i>
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>
Schubvaren	<i>Ceterach officinarum</i>
Slanke gentiaan	<i>Gentianella amarella</i>
Soldaatje	<i>Orchis militaris</i>
Spaanse ruiter	<i>Cirsium dissectum</i>
Spindotterbloem	<i>Caltha palustris araneosa</i>
Steenanjer	<i>Dianthus deltoides</i>
Steenbreekvaren	<i>Asplenium trichomanes</i>
Stengelloze sleutelbloem	<i>Primula vulgaris</i>
Stengelomvattend havikskruid	<i>Hieracium amplexicaule</i>
Stijf hardgras	<i>Catapodium rigidum</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Veenmosorchis	<i>Hammarbya paludosa</i>
Veldgentiaan	<i>Gentianella campestris</i>
Veldsalie	<i>Salvia pratensis</i>

Vleeskleurige orchis	<i>Dactylorhiza incarnata</i>
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>
Voorjaarsadonis	<i>Adonis vernalis</i>
Wantsenorchis	<i>Anacamptis coriophora</i>
Waterdriblad	<i>Menyanthes trifoliata</i>
Weideklokje	<i>Campanula patula</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Wilde gagele	<i>Myrica gale</i>
Wilde herfsttijloos	<i>Colchicum autumnale</i>
Wilde kievitsbloem	<i>Fritillaria meleagris</i>
Wilde marjolein	<i>Origanum vulgare</i>
Wit bosvogeltje	<i>Cephalanthera longifolia</i>
Witte muggenorchis	<i>Pseudorchis albida</i>
Zinkviooltje	<i>Viola lutea calaminaria</i>
Zomerklokje	<i>Leucjum aestivum</i>
Zwartsteel	<i>Asplenium adiantum-nigrum</i>

Zoogdieren

Damhert	<i>Dama dama</i>
Edelhert	<i>Cervus elaphus</i>
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>
Grijze zeehond	<i>Halichoerus grypus</i>
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>
Steenmarter	<i>Martes foina</i>
Wild zwijn	<i>Sus scrofa</i>

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander	<i>Mesotriton alpestris</i>
Levendbarende hagedis	<i>Zootoca vivipara</i>

Vissen

Bermpje	<i>Noemacheilus barbatulus</i>
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>
Meerval	<i>Silurus glanis</i>
Rivierdonderpad	<i>Cottus perifretum</i>

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder	<i>Euphydryas aurinia</i>
Vals heideblauwtje	<i>Lycaeides idas</i>

Kevers

Vliegend hert	<i>Lucanus cervus</i>
---------------	-----------------------

Kreeftachtigen

Rivierkreeft	<i>Astacus astacus</i>
--------------	------------------------

Tabel 3 - Streng beschermde soorten

Het betreft zeldzame en veelal (Europees) bedreigde soorten, welke zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de AMvB. Voor 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' geldt dat wanneer de streng beschermde soorten schade ondervinden van de activiteiten, altijd een ontheffing aangevraagd moet worden, er geldt dan geen vrijstelling met gedragscode. Het voorstaande is ook van toepassing op tabel-3 soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn betreffende activiteiten die uitgevoerd worden in het kader van 'bestendig gebruik'. Deze gedragscode geldt voor streng beschermde soorten, die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en bijlage 1 van de AMvB, wettelijk alleen voor activiteiten die kunnen worden aangeduid als 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik' (bestendig gebruik alleen soorten die zijn opgenomen in bijlage 1 van de AMvB).

Soortenlijst:

A Soorten uit bijlage 1 van de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB)

Vaatplanten

Groot zeegras *Zostera marina*

Zoogdieren

Das *Meles meles*
 Boomarter *Martes martes*
 Eikelmuis *Eliomys quercinus*
 Gewone zeehond *Phoca vitulina*
 Veldspitsmuis *Crocidura leucodon*
 Waterspitsmuis *Neomys fodiens*

Reptielen en amfibieën

Adder *Vipera berus*
 Hazelworm *Anguis fragilis*
 Ringslang *Natrix natrix*
 Vinpootsalamander *Lissotriton helveticus*
 Vuursalamander *Salamandra salamandra*

Vissen

Beekprik *Lampetra planeri*
 Bittervoorn *Rhodeus amarus*
 Elrits *Phoxinus phoxinus*
 Gestippelde alver *Alburnoides bipunctatus*
 Grote modderkruiper *Misgurnus fossilis*
 Rivierprik *Lampetra fluviatilis*

Dagvlinders

Bruin dikkopje *Erynnis tages*
 Dwergblauwtje *Cupido minimus*
 Dwergdikkopje *Thymelicus acteon*
 Groot geaderd witje *Aporia crataegi*
 Grote ijsvogelvlinder *Limenitis populi*
 Heideblauwtje *Plebejus argus*

Iepepage	<i>Strymonidia w-album</i>
Kalkgraslanddikkopje	<i>Spialia sertorius</i>
Keizersmantel	<i>Argynnis paphia</i>
Klaverblauwtje	<i>Cyaniris semiargus</i>
Purperstreepparelmoervlinder	<i>Brenthis ino</i>
Rode vuurvlinder	<i>Lycaena hippothoe</i>
Rouwmantel	<i>Nymphalis antiopa</i>
Tweekleurig hooibeestje	<i>Coenonympha arcania</i>
Veenbesparelmoervlinder	<i>Bolaria aquilonais</i>
Veenhooibeestje	<i>Coenonympha tullia</i>
Veldparelmoervlinder	<i>Melitaea cinxia</i>
Woudparelmoervlinder	<i>Melitaea diamina</i>
Zilvervlek	<i>Boloria euphrosyne</i>

B Soorten uit bijlage IV van de Habitatrictlijn

Vaatplanten

Drijvende waterweegbree	<i>Luronium natans</i>
Groenknolorchis	<i>Liparis loeselii</i>
Kruipend moerasscherm	<i>Apium repens</i>
Zomerschroeforchis	<i>Spiranthes aestivalis</i>

Zoogdieren

Baardvleermuis	<i>Myotis mystacinus</i>
Bechstein's vleermuis	<i>Myotis bechsteinii</i>
Bever	<i>Castor fiber</i>
Bosvleermuis	<i>Nyctalus leisleri</i>
Brandt's vleermuis	<i>Myotis brandtii</i>
Bruinvis	<i>Phocoena phocoena</i>
Euraziatische lynx	<i>Lynx lynx</i>
Franjestaart	<i>Myotis nattereri</i>
Gewone dolfin	<i>Delphinus delphis</i>
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
Grijze grootoorvleermuis	<i>Plecotus austriacus</i>
Grote hoefijzerneus	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>
Hamster	<i>Cricetus cricetus</i>
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>
Ingekorven vleermuis	<i>Myotis emarginatus</i>
Kleine dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pygmaeus</i>
Kleine hoefijzerneus	<i>Rhinolophus hipposideros</i>
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
Meervleermuis	<i>Myotis dasycneme</i>
Mopsvleermuis	<i>Barbastella barbastellus</i>
Nathusius' dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
Noordse woelmuis	<i>Microtus oeconomus</i>
Otter	<i>Lutra lutra</i>
Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
Tuimelaar	<i>Tursiops truncatus</i>
Tweekleurige vleermuis	<i>Vespertilio murinus</i>

Vale vleermuis	<i>Myotis myotis</i>
Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>
Wilde kat	<i>Felis silvestris</i>
Witflankdolfijn	<i>Lagenorhynchus acutus</i>
Witsnuitdolfijn	<i>Lagenorhynchus albirostris</i>

Reptielen en amfibieën

Boomkikker	<i>Hyla arborea</i>
Geelbuikvuurpad	<i>Bombina variegata</i>
Gladde slang	<i>Coronella austriacus</i>
Heikikker	<i>Rana arvalis</i>
Kamsalamander	<i>Triturus cristatus</i>
Knoflookpad	<i>Pelobates fuscus</i>
Muurhagedis	<i>Podarcis muralis</i>
Poelkikker	<i>Rana lessonae</i>
Rugstreepad	<i>Bufo calamita</i>
Vroedmeesterpad	<i>Alytes obstetricans</i>
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>

Vissen

Houting	<i>Conegonus oxyrrhynchus</i>
Steur	<i>Acipenser sturio</i>

Dagvlinders

Donker pimperlblauwtje	<i>Maculinea nausithous</i>
Grote vuurvliinder	<i>Lycaena dispar</i>
Pimperlblauwtje	<i>Maculinea teleius</i>
Tijmblauwtje	<i>Maculinea arion</i>
Zilverstreephooibeestje	<i>Coenonympha hero</i>

Libellen

Bronslibel	<i>Oxygastra curtisii</i>
Gaffellibel	<i>Ophiogomphus cecilia</i>
Gevlekte witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia pectoralis</i>
Groene glazenmaker	<i>Aeshna viridis</i>
Noordse winterjuffer	<i>Sympetma paedisca</i>
Oostelijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia albifrons</i>
Rivierrombout	<i>Stylurus flavipes</i>
Sierlijke witsnuitlibel	<i>Leucorrhinia caudalis</i>

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	<i>Dytiscus latissimus</i>
Gestreepte waterroofkever	<i>Graphoderus bilineatus</i>
Heldenbok	<i>Cerambyx cerdo</i>
Juchtlerkever	<i>Osmoderma eremita</i>

Tweekleppigen

Bataafse stroommossel	<i>Unio crassus</i>
Platte schijfhoren	<i>Anisus vorticulus</i>

Bijlage 2 Checklist gedragscode gemeente Rheden

- bestendig beheer en onderhoud -

Op welke locatie heeft deze checklist betrekking?

Gebied/gebiedsaanduiding (evt. op kaart aangeven)

.....

Wat voor werkzaamheden worden er uitgevoerd?

Let op, alleen bestendig beheer en onderhoud. Vermeld ook naam en code SBO Openbaar Groen (bij de natuurkalenders § 4.2.1 t/m 4.2.7 staan de codes uit het SBO)

.....

.....

Wanneer worden de werkzaamheden uitgevoerd?

Periode in dagen/weken/maanden

Start: Einde:

Op welke dag is de natuurcheck uitgevoerd?

Een ter zake kundige moet vooraf de locatie langslopen; resultaten op achterzijde weergeven

Datum:

Worden er natuurgerelateerde voorzorgsmaatregelen genomen?

Indien ja, maatregelen op achterzijde specificeren

Ja / Nee

Ondertekening:

Gemeente Rheden

Uitvoerende partij

Datum:

Organisatie:

Naam:

Handtekening:

Telefoonnummer: 06 - 06 -

Let op: bij onzekerheid over invullen of te nemen maatregelen; raadpleeg de gedragscode of bel met Nienke Moll (322)

Welke soorten kunnen volgens gegevens van de gemeente Rheden voorkomen?

Per beheereenheid wordt aangegeven welke soorten aanwezig en te verwachten zijn.

Database is nog in ontwikkeling (november 2011)

Waarnemingen/bijzonderheden natuurcheck:

Waarnemingen van soorten zoals broedende vogels, dassenburchten, reptielen e.d.

Belangrijke waarnemingen doorgeven aan clustermanager

Genomen maatregelen om effecten op natuurwaarden te voorkomen:

Denk aan markering van kwetsbare locaties, werkrichting, gefaseerd werken, voorkomen van spoorvorming, overlast voorkomen/verminderen van menselijke aanwezigheid, geluid, licht en afval, etc.

Bijlage 3 Begrippenlijst

bebakeningsstrook

Strook direct grenzend aan de verharding welke intensiever wordt onderhouden ten einde te zorgen voor een goede afvoer van water van het wegdek en een goed zicht op bebordingen en bewegwijzering.

broedgeval

Iedere locatie waar een bewoond nest is vastgesteld of waarvan op basis van het vastgestelde territorium moet worden aangenomen dat er een bewoond nest aanwezig is.

compensatie

Maatregelen die getroffen worden om negatieve effecten te compenseren indien de functionaliteit van een vaste rust- en verblijfplaats niet behouden kan blijven. Er is namelijk pas een noodzaak tot compensatie, als leefgebiedfuncties (tijdelijk) onherstelbaar beschadigd of vernield zijn. Compensatie kan plaatsvinden binnen of buiten het plangebied om een andere (deel)populatie te versterken.

duurzame instandhouding (van een populatie)

Het op lange termijn in stand houden van een populatie. Hiervoor is het noodzakelijk dat een populatie een bepaalde omvang kan behouden. Daarnaast dient het leefgebied van de soort alle functies voor het voortbestaan van de soort te behouden. De staat van instandhouding van de populatie moet, afhankelijk van de mate van bescherming en zeldzaamheid, op lokaal, regionaal of landelijk niveau worden beoordeeld.

ecologische verbindingszone

Landschappelijk element van per diersoort of ecosysteemtype verschillend formaat, vorm en vegetatietype dat verbindingen in het landschap voor dat diersoort of ecosysteemtype behoudt of verbetert.

ecologisch (werk)protocol

Hierin wordt beschreven op welke manier er bij het uitvoeren van activiteiten gewerkt wordt, zodat negatieve effecten op de aanwezige flora en fauna zoveel mogelijk worden voorkomen. Een ecologisch (werk)protocol kan zowel compenserende als mitigerende maatregelen omvatten. Aan compenserende maatregelen voor zwaarder beschermde soorten zal altijd een ontheffing ten grondslag dienen te liggen.

faunavoorziening

Voorzieningen bij een infrastructureel werk om de uit dat werk voortvloeiende negatieve gevolgen voor de fauna zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

gefaseerd uitvoeren van een activiteit

Hiermee wordt bedoeld dat de activiteit in delen, in tijd of oppervlakte, wordt uitgevoerd. Afhankelijk van de voorkomende soort en type activiteit kan in overleg met een ter zake kundige naar een, voor de specifieke situatie/locatie, gepaste oplossing gezocht worden. In het ene geval kan dit betekenen dat de activiteit over meerdere dagen verspreid dient te worden in het andere geval kan het betekenen dat de activiteit over meerdere jaren verspreid dient te worden. Daarnaast is het ook mogelijk dat de activiteit aan een maximum oppervlak (percentage van een eenheid) per keer gebonden is.

gunstige staat van instandhouding (van een soort)

De soort dient op lokaal, regionaal of landelijk niveau niet aangetast te worden in zijn/haar instandhouding. Afhankelijk van de mate van bescherming en voorkomen van de soort (zeldzaamheid) wordt de gunstige staat van instandhouding op lokaal, regionaal of landelijk niveau beoordeeld. De gunstige staat van instandhouding van soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet lokaal beoordeeld worden.

jaarrond beschermde vogels

Vogels waarvan het nest en/of nestlocatie het hele jaar beschermd is. Nesten die het hele jaar door zijn beschermd, zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).

Nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd, zijn:

5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Nesten van categorie 5-soorten worden over het algemeen eenmalig gebruikt. De soorten uit bovenstaande categorie 5 vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Categorie 5-soorten zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

kolonievogel

Vogels die bijvoorkeur in groepen broeden. Broedkolonies kunnen zich bevinden in bomen, op zandafgravingen, bouwterreinen, eilanden en waterpartijen. Kolonies zijn meestal gemakkelijk te onderscheiden en vaak jarenlang op dezelfde plaats aanwezig. Enkele kolonievogels zijn: aalscholver, blauwe reiger, oeverzwaluw, roek en diverse meeuw- en sternsoorten.

mitigatie

Maatregelen die gericht zijn op het voorkomen van de negatieve gevolgen van een activiteit. Dit moet gebeuren binnen het plangebied en voor de soorten die daar voorkomen. Van belang is dat wordt voorkomen dat de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt aangetast.

moerasvogels

Vogels die voor (een deel van) hun voortplanting en/of foerageergebied afhankelijk zijn van moerassen. In Nederland worden onder andere de volgende soorten beschouwd als moerasvogels: blauwborst, sprinkhaanzanger, rietzanger, kleine karekiet, bosrietzanger, baardman, rietgors, roerdomp, woudaapje, kwak, purperreiger, lepelaar, krooneend, blauwe kiekendief, porseleinhoen, zwarte stern, snor en grote karekiet.

natuurcheck

Een door een ter zake kundige in het veld uitgevoerde controle, kort voor aanvang van de werkzaamheden, om te bepalen of beschermde soorten en/of elementen negatieve effecten ondervinden van de beoogde werkzaamheden. Bij de controle wordt onder andere gekeken naar het aanwezige habitat, sporen en aanwezigheid van soorten. Het doel van de natuurcheck is om negatieve effecten op beschermde soorten en/of elementen te voorkomen. In overleg met de ter zake kundige worden aan de hand van de natuurcheck mitigerende maatregelen opgesteld om deze effecten te voorkomen.

nest (vogels)

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en uitbroeden van de eieren en, voor zover het geen nestvlieders betreft, het grootbrengen van de jongen. In de context van artikel 11 van de Flora- en faunawet moet onder nest ook de inhoud en de functionele omgeving daarvan, voor zover het broedsucces van vogels daarvan afhankelijk is, worden begrepen. Daartoe zijn alle activiteiten begrepen die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Artikel 11 van de Flora- en faunawet is gedurende het broedseizoen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels. Het nest geniet bescherming vanaf de paarvorming tot aan het moment dat de jongen niet meer afhankelijk zijn (van de functionele omgeving) van het nest. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken en gebruiken hun nest niet als vaste rust- of verblijfplaats. Dergelijke nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet. Echter van sommige soorten is het nest jaarrond beschermd (zie jaarrond beschermde vogels).

ontheffing

Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt. Een ontheffing wordt niet in alle gevallen afgegeven. Bij een 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' wordt voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en soorten uit de Vogelrichtlijn geen ontheffing afgegeven en dienen negatieve effecten door middel van het nemen van adequate mitigerende maatregelen voorkomen te worden. Indien mitigerende maatregelen genomen worden is een ontheffing ook niet noodzakelijk.

overige beschermde soorten

Soorten uit tabel-2 van het 'Vrijstellingenbesluit'. In de meeste gevallen gaat het om minder algemene, veelal zeldzame en/of bedreigde soorten.

rode lijst soorten

Een lijst van dier- en plantensoorten die in Nederland in hun voortbestaan bedreigd worden. Deze soorten zijn niet per definitie wettelijk beschermd.

roestplaats (van ransuilen)

Ransuilen uit de omgeving verzamelen zich buiten de broedtijd op vaste plaatsen; zogenaamde roestplaatsen. Deze roestplaatsen kunnen tientallen jaren achtereen gebruikt worden. Regelmatig worden roestplaatsen ook in bewoond gebied aangetroffen. Op de gemeenschappelijke roestplaatsen kan men enkele tientallen ransuilen aantreffen.

streng beschermde soorten

Soorten uit tabel-3 van het 'Vrijstellingenbesluit'. Tevens vallen alle van nature in Nederland voorkomen vogels onder deze categorie. In de meeste gevallen gaat het om zeldzame en veelal (Europees) bedreigde soorten. In het kader van 'ruimtelijke ontwikkelingen en inrichtingen' is de gedragscode niet van toepassing voor deze groep soorten. Tevens is de gedragscode in het kader van 'bestendig gebruik' niet van toepassing op tabel-3 soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels.

territorium

Een territorium is bij dieren een tegen soortgenoten verdedigd leefgebied, hetzij door een individu, hetzij door een sociale groep (bijvoorbeeld dassen). Het is een gebied om voedsel te zoeken en de jongen te verzorgen.

ter zake kundige

Een ter zake kundige is een deskundig iemand die voor de relevante situatie en soorten aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De deskundige voldoet aan één of meer van deze eisen; niveau vergelijkbaar met HBO of universitaire opleiding in de Nederlandse ecologie en/of op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of aantoonbaar actief is op het gebied van soortbescherming en aangesloten is bij een daarvoor bestaande organisatie in Nederland en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

uitvoerende partij

De door de gemeente aangewezen partij voor het uitvoeren van werkzaamheden. Dit kunnen zowel externe partijen als eigen mensen van de gemeente zijn.

vaste rust- en verblijfplaats

Een plek waar een dier zich jaarrond of met enige regelmaat ophoudt. Voor sommige dieren is dit een duidelijk aanwijsbare plek, voor ander dieren zijn het meerdere locaties of een ruimere omgeving (leefgebied). Een bijburcht van dassen tegen een maïsperceel die jaarlijks gebruikt wordt in de periode dat de maïs rijp is, is ook een vaste rust- en verblijfplaats. Vleermuizen gebruiken jaarlijks meerdere verblijfplaatsen voor verschillende functies; bijvoorbeeld kraamlocaties, paarplaatsen en ruimtes die gebruikt worden voor de winterslaap. Al deze door vleermuizen gebruikte locaties worden gezien als vaste rust- en verblijfplaatsen. En bij amfibieën zijn vaak ook meerdere verblijfplaatsen beschermd; namelijk de voortplantingslocatie (poel) en het landbiotop.

verbodsbepalingen

Zie paragraaf 2.1.1.

vrijstelling

Een vrijstelling is een algemeen geldende uitzondering op een wettelijk verbod voor een (bepaalde) categorie van gevallen.

wettelijk beschermde soort

Een bij wet beschermde soort, zoals bijvoorbeeld genoemd in de Flora- en faunawet. Deze soorten staan niet per definitie op de rode lijst. Dit kunnen voor Nederland of lokaal algemene(re) soorten zijn.

wezenlijke invloed

Hiermee wordt bedoeld op wezenlijke *negatieve* invloed op de soort. Of sprake is van wezenlijk negatieve invloed op de soort hangt af van de lokale, regionale, landelijke en Europese stand van de soort. Bij activiteiten waarbij bijvoorbeeld enkele dieren van een soort geschaad dreigen te worden, moet worden bekeken welk effect dit heeft op de populatie: de stand van de soort op lokaal, regionaal, landelijk of Europees niveau. Daarnaast is het van belang of de populatie een negatief effect zelf teniet kan doen. Als het negatieve effect van tijdelijke aard is, kan de betreffende populatie van de soort zich gemakkelijker herstellen dan wanneer het gaat om een aanhoudend negatief effect. Over het algemeen is eerder sprake van wezenlijke invloed op een soort bij zeldzame soorten dan bij algemene soorten.

Dit negatief effect kan teniet worden gedaan doordat er bijvoorbeeld voldoende uitwijkmogelijkheden zijn naar een volwaardig leefgebied elders. Bij soorten die zich niet over grote afstanden kunnen verplaatsen, dus waarvan de uitwijkmogelijkheid gering is, zoals amfibieën, reptielen en veel soorten insecten en planten, is eerder sprake van wezenlijke invloed dan bij soorten die zich over grotere afstanden kunnen verplaatsen. Zo hebben de vlindersoort pimperlblauwtje en de kamsalamander een actieradius van 0-1 kilometer, de zandhagedis heeft een actieradius van 1-3 kilometer en de bever heeft een actieradius van 15-25 km.

wissel

Een regelmatig door dieren belopen spoor. Wissels verbinden vaak verblijfplaatsen met foerageergebieden en zijn daarmee essentieel voor het functioneren van een vaste rust- en verblijfplaats van een soort.

zorgvuldig handelen en zorgplicht

Zorgvuldig handelen houdt onder andere in dat er geen wezenlijke invloed is op beschermde soorten en dat schade aan soorten zo veel mogelijk wordt voorkomen. Het begrip 'zorgvuldig handelen' in de AMvB moet onderscheiden worden van de algemene zorgplicht. De zorgplicht houdt een algemeen beschaafd en fatsoenlijk handelen in. Zorgvuldig handelen gaat verder: de aanvrager moet actief optreden om alle mogelijke schade aan de soort te voorkomen. Wat dat in de praktijk betekent verschilt van geval tot geval. De werkwijze kan bijvoorbeeld worden aangepast (bijvoorbeeld van binnen naar buiten maaien of een talud afdekken) of er worden compenserende maatregelen genomen.

zwaarder beschermde soorten

Soorten waarop deze gedragscode in het kader van 'bestendig beheer en onderhoud' en 'bestendig gebruik' van toepassing is. Het betreft een samenvoeging van overige en streng beschermde soorten, ofwel tabel-2 en -3 soorten, en vogels (in het kader van 'bestendig gebruik' is de gedragscode niet van toepassing op tabel-3 soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en vogels).

Bijlage 4 Maatregelen uit Gedragscode Natuurbeheer

Let wel: de hieronder opgenomen tekst van de Gedragscode Natuurbeheer is de tekst zoals die luidt ten tijde van de totstandkoming van de Gedragscode gemeente Rheden. Het is mogelijk dat de tekst van de Gedragscode Natuurbeheer op enig moment wordt gewijzigd of zelfs komt te vervallen. De gebruiker van de Gedragscode gemeente Rheden dient hierop bedacht te zijn en zal zo nodig na moeten gaan wat de actuele geldende tekst is van de Gedragscode Natuurbeheer.

2.2.1 Begrazen van natuurterreinen

Algemeen

Begrazen kan plaatsvinden op een breed scala van natuurterreinen, zoals bijvoorbeeld graslanden en heidevelden.

Het gaat hier alleen om het begrazen met gehouden dieren. Het begrazen van natuurgebieden met verwilderde grote hoefdieren valt niet onder de werking van de Gedragscode natuurbeheer.

Kalender begrazen van natuurterreinen

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Zoogdieren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Broedvogels	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Reptielen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Amfibieën	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Insecten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vaatplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kwetsbare periode				■	■	■	■	■	■	■	■	

Voorzorgsmaatregelen

1. De hierna genoemde voorzorgsmaatregelen gelden alleen in de kwetsbare periode. Deze maatregelen kunnen echter ook in de kwetsbare periode achterwege blijven wanneer uit inventarisatie is gebleken dat in het terrein geen zwaarder beschermde soorten aanwezig zijn die gevoelig kunnen zijn voor vertrapping en/of vraat, zoals grondbroeders en reptielen.
2. In bos en bos met open plekken is de begrazingsdruk maximaal één GVE¹ per 3 ha. Op grasland en heide is de begrazingsdruk in weinig bodemvruchtbare terreinen maximaal één GVE per 2 ha. In bodemvruchtbare terreinen kan dit oplopen tot 1,5 GVE per ha.
3. Bij hoogwatersituaties in uiterwaarden e.d. mag echter op de hogere terreindelen een hogere begrazingsdruk aan de orde zijn dan genoemd onder 2.
4. Ook bij drukbegrazing mag een hogere begrazingsdruk aan de orde zijn dan genoemd onder 2. Dit kan een waardevolle beheermethode zijn voor kalkgraslanden, heischrale graslanden en heide. Voorwaarde daarbij is dat deze maatregel op beperkte schaal wordt uitgevoerd, waarbij in de nabijheid van de plaats waar deze maatregel wordt uitgevoerd voldoende uitwijkmogelijkheden bestaan voor de zwaarder beschermde soorten.
5. Verder kan een hogere begrazingsdruk dan genoemd onder 2 worden toegepast, wanneer de plaatsen waar voor vraat en vertrapping gevoelige zwaarder beschermde soorten voorkomen worden uitgerasterd. Bij broedvogels kan een alternatief hiervoor zijn het aanbrengen van nestbeschermers.
6. Wanneer in een terrein de Subsidieregeling Natuurbeheer van toepassing is, kan buiten de periode van 1 april tot 1 juli een hogere begrazingsdruk worden toegepast dan genoemd onder 2, mits dit gebeurt in overeenstemming met de voorwaarden van het betreffende SN pakket.

¹ GVE: Een grootvee-eenheid (GVE) is een landbouwkundige omrekeningsfactor. Elk rund ouder dan 2 jaar en een paard ouder dan 6 maanden komt overeen met 1 GVE, een rund van 6 maanden tot 2 jaar is 0,6 GVE. Schapen en geiten komen overeen met 0,15 GVE.

2.2.2 Omzagen en afzetten van houtige beplantingen

Algemeen

Het betreft hier het afzetten (incl. knotten) van geriefhoutbosjes, houtwallen, beplantingsstroken, singels, hagen, hakhout, griend, struweel en knotbomen en het verwijderen van bosopslag in natuurterreinen. Het gaat hier niet om werkzaamheden in een bos; daarop is de Gedragscode zorgvuldig bosbeheer van toepassing.

Het belang ligt bij de hier bedoelde werkzaamheden in het algemeen bij broedvogels. Maar gezien de grote randlengte (overgangssituaties) en mantel- en zoomkenmerken kunnen ook andere (groepen) zwaarder beschermde soorten voorkomen.

Kalender omzagen en afzetten van houtige beplantingen

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Broedvogels												
Reptielen												
Amfibieën												
Vaatplanten												
Kwetsbare periode												

Voorzorgsmaatregelen

- In een periode die in een of meerdere van de soortenbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - uit inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn, of
 - voorafgaand een ontheffing is verkregen.
 In afwijking hiervan kunnen werkzaamheden in geregistreerde eendenkooien ook plaatsvinden in de periode van 15 maart tot 1 april, ook wanneer daar broedvogels en/of reptielen aanwezig zijn. In deze situatie en periode kunnen de betreffende twee rode hokken in bovenstaande kalender als oranje worden gelezen.
- Bij de werkzaamheden wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen, paden en sporen, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
- Werkzaamheden in één en dezelfde beplantingsstrook worden uitgevoerd in een doorlooptijd die zo kort is als redelijkerwijs mogelijk is. Ditzelfde geldt voor uitslepen en versnipperen.
- Niet omgezaagd worden:
 - Bomen met bewoonde of bewoonbare roofvogel- of uilennesten en
 - Bomen met een diameter > 30 cm waarin holen, spleten of rottingsgaten zijn vastgesteld, tenzij dit om veiligheidsoverwegingen noodzakelijk is.
 Het knotten van knotbomen of het afzetten van hakhout of grienden kan wel plaatsvinden wanneer nesten of kenmerken als hiervoor genoemd aanwezig zijn, mits deze maatregelen niet worden uitgevoerd in de periode van 15 maart tot 1 augustus.
- Wanneer velling plaatsvindt in de nabije omgeving van een boom waarin zich een – al dan niet bewoond – roofvogel- of uilennest of boommarterlocatie bevindt, of waarvan bekend is dat die dient als vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen of steenuilen, is de valrichting altijd van de betreffende boom afgewend.
- Werkzaamheden binnen een straal van 20 meter van een bewoonde dassenburcht vinden slechts plaats in de periode van 1 oktober tot 1 januari en uitsluitend voor zover daarbij geen gebruik wordt gemaakt van rijdend materieel.

7. In leefgebieden van de boomkikker vinden werkzaamheden uitsluitend plaats in de periode van 1 november tot 1 februari. Braam- en andere struwelen worden daarbij alleen gefaseerd afgezet ter verjonging.
8. In leefgebieden van de hazelmuis worden langs bosranden geen werkzaamheden uitgevoerd tussen 1 maart en 1 december. Aanwezige braam- en andere struwelen worden gespaard, tenzij voor de ontwikkeling van struweelgemeenschappen verjonging nodig is. Het afzetten vindt gefaseerd plaats. Zie ook Soortbeschermingsplan hazelmuis.
9. De strooisellaag en het aanwezige blad worden niet verwijderd, in verband met mogelijke overwinteringsplaatsen van reptielen en amfibieën, tenzij uit inventarisatie is gebleken dat er geen reptielen of amfibieën aanwezig zijn.
10. Wanneer zwaarder beschermde vaatplanten voorkomen, worden deze in de kwetsbare periode ontzien. Deze planten worden niet betreden en niet bedolven onder hout.
11. Wanneer zwaarder beschermde amfibieën voorkomen, worden deze in de periode waarin deze soorten kwetsbaar zijn (juli) ontzien door de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren.
12. Wanneer zwaarder beschermde vlindersoorten aanwezig zijn, worden struweel en bosrandbegroeiing gefaseerd afgezet.

2.2.3 Plaggen, chopperen, maaien en strooisel vegen van heide

Algemeen

Plaggen, chopperen en maaien van heide wordt uitgevoerd in twee verschillende situaties:

- Ter bestrijding van vergrassing in sterk vergraste heide;
- Voor het verjongen van verouderende heide.

Kalender plaggen, chopperen, maaien en strooisel vegen van heide

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Zoogdieren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Broedvogels	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Reptielen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Amfibieën	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Insecten (vlinders)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vaatplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kwetsbare periode												

Voorzorgsmaatregelen

1. In een periode die in een of meerdere van de soortenbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - a. uit inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn, of
 - b. voorafgaand een ontheffing is verkregen.
2. Bij heideterreinen van 4 ha of kleiner wordt de maatregel jaarlijks op maximaal 25% van het terrein uitgevoerd.
3. Bij terreinen groter dan 4 ha, maar kleiner dan 10 ha, wordt de maatregel jaarlijks op maximaal één ha van het terrein uitgevoerd
4. Bij terreinen van 10 ha of groter wordt de maatregel jaarlijks op maximaal 10% van het terrein uitgevoerd.
5. Plagplekken zijn maximaal 0,5 ha groot.
6. Ten minste 10% van het aanwezige gras blijft behouden.
7. Bij het plaggen en chopperen, en bij het afvoeren van het materiaal wordt gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen, paden en sporen, wanneer die ter plaatse aanwezig is.
8. Waardplanten van zwaarder beschermde soorten worden ontzien, zoals bijvoorbeeld het behouden van een aandeel dopheide wanneer het heideblauwtje aanwezig is.
9. Wanneer wordt gewerkt in de kwetsbare periode, worden de te plaggen plekken gecontroleerd kort vóór de uitvoering, als het ware 'voor de machine uit'. Eventueel aanwezige reptielen en amfibieën worden verjaagd of weggevangen. Als dieren worden gevangen en verplaatst worden deze teruggezet in een vergelijkbare en geschikte habitat in de omgeving in welke geen werkzaamheden (meer) plaatsvinden.
10. Wanneer wordt gewerkt in de kwetsbare periode worden de werkzaamheden in een en hetzelfde vak/afdeling uitgevoerd in een doorlooptijd die zo kort is als redelijkerwijs mogelijk. Dit geldt ook voor de afvoer van het materiaal.

2.2.6 Beheer van bijzondere gras- en hooilanden

Algemeen

Bijzondere gras- en hooilanden zijn gras- en hooilanden waar naast broedvogels ook andere zwaarder beschermde soorten (kunnen) voorkomen. Het kan bijvoorbeeld gaan om kalkgraslanden, blauwgraslanden, dotterbloemgraslanden, heischrale graslanden, stroomdalgraslanden, graslanden in duinvalleien, trilveengraslanden, graslanden van dijken en zeggenvegetaties.

De maatregelen kunnen onder meer zijn: maaien, bemesten, slepen, rollen, schudden, wiersen, oprapen, afvoeren en bekalken. Begrazen valt hier echter niet onder. Zie daarvoor paragraaf 2.2.1.

Kalender beheer bijzondere gras- en hooilanden

	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Zoogdieren	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Broedvogels	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Reptielen	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Amfibieën	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Insecten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Vaatplanten	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kwetsbare periode				■	■	■	■	■	■	■		

Voorzorgsmaatregelen

- In een periode die in een of meerdere van de soortenbalken rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - uit inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn, of
 - voorafgaand een ontheffing is verkregen.
 In afwijking hiervan kan bij toepassing van verschrallingsbeheer en bij de instandhouding van dotterbloemgraslanden, trilvenen en zeggengemeenschappen wél worden gemaaid in een rode periode, ook wanneer de betreffende soorten aanwezig zijn. In deze situaties kunnen de rode hokken in bovenstaande kalender als oranje worden gelezen. Eventueel aanwezige nesten worden ontzien.
- In de kwetsbare periode wordt bij terreinen groter dan 5 ha ten minste 5% met een minimum van 0,5 ha niet gemaaid en bij terreinen van 5 ha of kleiner ten minste 10% niet gemaaid, tenzij er al voldoende dekking (ruigte, houtwallen, oevers, bosjes) in of langs het terrein aanwezig is.
- Bij aanwezigheid van kwartelkoningen en/of kwartels wordt het maaibeheer aangepast. Tot half augustus worden geen maaierwerkzaamheden uitgevoerd binnen een gebied van één ha rondom de roeplaats. Wanneer niet bekend is waar de vogels zich bevinden, worden tot half augustus helemaal geen maaierwerkzaamheden uitgevoerd in het gebied.
Zie ook het Soortbeschermingsplan kwartelkoning.

2.2.8 Schonen en baggeren van poelen en waterlopen

Algemeen

Onder 'poelen' worden hier verstaan kleine (<0,5 ha), geïsoleerd liggende waterpartijen. Bij waterlopen is sprake van een stelsel. Bij poelen en waterlopen zijn reguliere beheersmaatregelen zoals baggeren en schonen aan de orde.

Bij poelen ligt het belang voor alles op amfibieën en daarnaast ook op insecten, in het bijzonder libellen. Deze laatste hebben echter niet een specifieke kwetsbare periode. De onderstaande kalender en voorzorgsmaatregelen zijn uitsluitend van toepassing op poelen en dus niet op waterlopen.

Voor waterlopen bestaat een andere gedragscode, namelijk die van de Unie van Waterschappen. Voor het schonen en baggeren van waterlopen wordt dan ook verwezen naar de relevante bepalingen van de gedragscode van de Unie van Waterschappen, welke zijn opgenomen in bijlage 3.4. Op deze bepalingen van de gedragscode van de Unie van Waterschappen geldt de volgende uitzondering voor rietlanden: Wanneer waterlopen zijn gelegen in rietlanden mag, in afwijking van de gedragscode van de Unie van Waterschappen, het schonen of baggeren plaatsvinden ná de oogst van het riet (februari/maart) mits het schonen gefaseerd plaatsvindt of het vrijkomende materiaal op de waterkant wordt gedeponeerd en daar minimaal één dag blijft liggen.

Let wel: de tekst van de gedragscode van de Unie van Waterschappen, die is opgenomen in bijlage 3.4, is de tekst zoals die luidt ten tijde van de totstandkoming van de Gedragscode natuurbeheer. Het is mogelijk dat de tekst van de gedragscode van de Unie van Waterschappen op enig moment wordt gewijzigd of zelfs komt te vervallen. De gebruiker van de Gedragscode natuurbeheer dient hierop bedacht te zijn en zal zo nodig na moeten gaan wat de actuele geldende tekst is van de gedragscode van de Unie van Waterschappen.

Kalender schonen van poelen (waterlopen: zie bijlage 3)												
	jan	feb	mrt	apr	mei	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Amfibieën	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■
Kwetsbare periode	■	■									■	■

Voorzorgsmaatregelen

- In de periode die in de soortenbalk rood is gekleurd kan niet worden gewerkt tenzij:
 - uit inventarisatie is gebleken dat de betreffende soorten niet aanwezig zijn, of
 - voorafgaand een ontheffing is verkregen.
 Dit geldt niet van 1 april tot 15 augustus wanneer het gaat om een poel die is drooggevallen.
- Het schonen gebeurt zo dat water en de daarin aanwezige dieren en zaden kunnen terugstromen naar het water; er wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van korfmaaier/open bak.
- In de kwetsbare periode zijn amfibieën in winterrust in de waterbodem. Schonen gebeurt in die periode alleen wanneer ten minste 25% van de waterbodem ongemoeid blijft.

Bijlage 5 Maatregelen uit Gedragscode Bosbeheer

Let wel: de hieronder opgenomen tekst van de Gedragscode Bosbeheer is de tekst zoals die luidt ten tijde van de totstandkoming van de Gedragscode gemeente Rheden. Het is mogelijk dat de tekst van de Gedragscode Bosbeheer op enig moment wordt gewijzigd of zelfs komt te vervallen. De gebruiker van de Gedragscode gemeente Rheden dient hierop bedacht te zijn en zal zo nodig na moeten gaan wat de actuele geldende tekst is van de Gedragscode Bosbeheer.

Gedragscode Bosbeheer

(de onderstaande tekst betreft een gedeelte uit de Gedragscode Bosbeheer)

Reikwijdte

De gedragscode geldt alleen voor het uitvoeren van regulier bosbeheer, ook wel aangeduid als bestendig bosbeheer. Dit betreft ingrepen die met een zekere regelmaat plaatsvinden, waarbij de leefomgeving dusdanig constant blijft dat de in het bos voorkomende soorten zich daar kunnen handhaven. Hierbij wordt in de eerste plaats gedacht aan het vellen en uitslepen van bomen. Ook hakhoutbeheer valt hieronder. Maar ook andere reguliere boswerkzaamheden die eventueel schade zouden kunnen toebrengen aan flora en fauna kunnen worden uitgevoerd met toepassing van deze gedragscode.

Wanneer sprake is van kaalkap die is gericht op omvorming naar een andere functie ('ruimtelijke ontwikkeling') kan deze gedragscode dus niet worden toegepast en is in beginsel een ontheffing nodig.

Toepassing

Bij de voorbereiding en uitvoering van boswerkzaamheden worden de hierna volgende, genummerde maatregelen nageleefd.

Wanneer het echter gaat om boswerkzaamheden die evident niet leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Flora en faunawet, dan hoeven die maatregelen niet te worden toegepast.

Als zodanig kunnen worden beschouwd:

- inventarisatiewerkzaamheden;
- het blessen van bomen;
- werkzaamheden die plaatsvinden op boswegen en bospaden en in bermen, waaronder wegonderhoud, aanbrengen van routebebording en infopanelen, het verwerken van langhout, het transporteren van hout en het chippen van hout;
- het handmatig uittrekken van invasieve uitheemse soorten, waaronder Amerikaanse vogelkers.

Deze werkzaamheden kunnen het hele jaar worden uitgevoerd zonder dat een ontheffing of speciale voorzorgsmaatregelen nodig zijn, althans wanneer de normale zorgvuldigheid in acht wordt genomen.

Afwijken

Afwijking van een in de gedragscode beschreven gedragsregel is alleen mogelijk onder de voorwaarde dat dit in een werkplan of vergelijkbaar document (eventueel een bijlage bij de Checklist bosbeheer) wordt gemotiveerd door een ecologisch deskundige. Deze beschrijft daarin waarom het in dit concrete geval niet mogelijk of niet wenselijk is om te handelen volgens een in de gedragscode beschreven gedragsregel. Zo kan het bijvoorbeeld onwenselijk zijn om te handelen volgens zo'n gedragsregel wanneer toepassing van die regel leidt tot een negatief effect voor een bepaalde soort. Verder motiveert deze deskundige waarom de gekozen alternatieve werkwijze verantwoord is, en voor de betreffende soort minimaal hetzelfde (mitigerende) effect heeft als de in de gedragscode beschreven gedragsregel, dan wel een gunstiger effect heeft.

Dit document is steeds beschikbaar voor het toezicht op de naleving van de wet. Desgevraagd krijgt een handhavende instantie inzage in het document of een kopie daarvan.

Wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan, dan geldt dat, ondanks de afwijking, wordt gewerkt volgens de Gedragscode. Wanneer niet aan de hiervoor vermelde voorwaarden kan worden voldaan moet een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet worden aangevraagd.

Begrippen

In deze gedragscode wordt verstaan onder:

- Aannemer:** De persoon die ter zake van de Gedragscode bosbeheer door het bedrijf dat of de organisatie die de boswerkzaamheden uitvoert is aangewezen om tegenover de beheerder op te treden als vertegenwoordiger van het bedrijf en om leiding te geven aan de werkzaamheden. Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd door (medewerkers van) de beheerder zelf, dan moet voor 'de aannemer' worden gelezen: 'De persoon die ter zake van de Gedragscode bosbeheer door de beheerder is aangewezen om leiding te geven aan de werkzaamheden'.
- Bos:** Een levensgemeenschap van planten en dieren, waarin de boomvormende soorten beeldbepalend zijn.
- Beheerder:** Beheerder van bos die bevoegd is opdracht te geven tot het verrichten van boswerkzaamheden. In veel gevallen zal de beheerder de eigenaar van het bos zijn, maar het kan ook een derde zijn, bijvoorbeeld een bosgroep of een rentmeester.
- Boswerkzaamheden:** Alle werkzaamheden die in een bos in het kader van bestendig beheer worden verricht door of in opdracht van de beheerder.
- Broedgeval:** Een locatie waar een bewoond nest is vastgesteld of waarvan op basis van het vastgestelde territorium moet worden aangenomen dat er een bewoond nest aanwezig is.
- Bijzondere Nestbomen:** Bomen met 'bewoonde' of 'bewoonbare'
- horsten van roofvogels en uilen ('horstbomen'; inclusief nestkasten);
- nesten van raven en zwarte kraaien;
- nesten van eekhoorns;
- nesten van kolonievogels.
- Checklist bosbeheer:** De Checklist bosbeheer (zie achter deze Gedragscode). Voor zover gebruik wordt gemaakt van een kaart waarop te beschermen elementen worden aangeduid, wordt deze kaart geacht deel uit te maken van de Checklist bosbeheer.
- Holenbomen:** Bomen, ongeacht de grootte, waarin holen, spleten of rottingsgaten zijn vastgesteld. Onder spleten worden ook verstaan spleten veroorzaakt door loshangend schors. Het kan zowel om levende als om dode bomen gaan. Uiteraard kan een holenboom tevens een (bijzondere) nestboom zijn.
- Inventarisatie:** Het verzamelen van actuele gegevens door middel van een als doeltreffend aanvaarde en op de soort gerichte methode van inventariseren. Een inventarisatie wordt uitgevoerd door een ecologisch deskundige. Dit is iemand die ter zake aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie doordat hij of zij:
- op HBO- of universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie, en/of
 - als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus of werkzaam is voor een terreinbeherende organisatie, en/of
 - aantoonbaar actief is op het gebied van de soortenbescherming of soortenmonitoring en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, Das en Boom, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE), en/of
 - aantoonbaar actief is op het gebied van de soortenmonitoring en/of soortenbescherming.

Loof- en gemengd bos: Bos dat op grond van de navolgende definities geen naald- of populierenbos is.

Naaldbos: Bos dat voor ten minste 80% uit naaldbomen bestaat.

Populierenbos: Bos dat voor ten minste 80% uit populieren bestaat.

Maatregelen bij boswerkzaamheden, algemeen

1. *Zorgvuldigheid*

- Bij de voorbereiding en uitvoering van boswerkzaamheden wordt de benodigde zorgvuldigheid met betrekking tot de flora en fauna in acht genomen.

2. *Verantwoordelijkheid aannemer*

- De aannemer is verantwoordelijk voor het adequaat uitvoeren van de in de Gedragscode bosbeheer en bijbehorende Checklist bosbeheer beschreven maatregelen, ook wanneer deze in onderaanneming worden uitgevoerd.

3. *Verantwoordelijkheid beheerder*

- De beheerder is verantwoordelijk voor het toezicht op de toepassing van de Gedragscode bosbeheer door de aannemer.

Maatregelen inzake tijdelijke werkstop

4. *Loof- en gemengd bos*

- In de periode 15 maart tot 15 juli worden géén boswerkzaamheden uitgevoerd in loof- en gemengd bos. Als uitzondering op deze regel kan in de periode tot 15 april nog wel hout worden uitgesleept dat voor 15 maart geveld is.

5. *Naald- en populierenbos*

- In de periode 15 maart tot 15 juli worden géén boswerkzaamheden uitgevoerd in een vak/afdeling met naald- of populierenbos wanneer is vastgesteld dat daar broedgevallen voorkomen van vogelsoorten die zijn opgenomen in de Rode Lijst 2004 of bijlage 1 van de Vogelrichtlijn (zie Checklist bosbeheer).
- Bovendien worden er in die periode geen vellingswerkzaamheden uitgevoerd binnen een afstand van 50 meter vanaf een bijzondere nestboom, ook wanneer die bijzondere nestboom in een andere vak/afdeling staat.

Maatregelen tijdens de voorbereiding van werkzaamheden

6. *Inventarisatie*

- De beheerder zorgt ervoor dat vóór de aanvang van de boswerkzaamheden een inventarisatie door een deskundige plaatsvindt van de aanwezige flora- en fauna-elementen die bij het uitvoeren van de boswerkzaamheden moeten worden ontzien of beschermd (zie Checklist bosbeheer). Wespddieven vragen als beschermd soort bijzondere aandacht. Wanneer bekend is dat een wespddief in de afgelopen vijf jaar in een bepaald perceel heeft gebroed of wanneer er concrete aanwijzingen zijn dat er een wespddief in het terrein aanwezig is, wordt een ter zake deskundige ingeschakeld.

7. *Aanduiding van te beschermen elementen*

- De beheerder zorgt ervoor dat de aannemer weet waar zich de flora- en fauna elementen bevinden die bij het uitvoeren van de werkzaamheden moeten worden gespaard en/of ontzien, door het intekenen van de locaties daarvan op een voldoende duidelijke kaart of door aanwijzing en markering in het terrein. Dassenburchten worden altijd in het terrein gemarkeerd.
- Een en ander wordt vastgelegd in de Checklist bosbeheer.

8. *Aanvullende afspraken*

- De beheerder maakt, aanvullend op de gedragsregels van deze gedragscode, met de aannemer afspraken over de wijze waarop de planning en de uitvoering van de werkzaamheden wordt afgestemd op de aanwezigheid van flora- en fauna-elementen die moeten worden gespaard, ontzien en/of beschermd.
- De beheerder legt deze afspraken vast in de Checklist bosbeheer, die voor aanvang van het werk wordt opgemaakt en door of namens de beheerder en de aannemer wordt ondertekend.

9. *Verstrekken Checklist bosbeheer*

- De aannemer geeft zijn eventuele personeel en/of onderaannemers een kopie van de Checklist bosbeheer en zorgt ervoor dat de Checklist bosbeheer op het werk voorhanden is; de Checklist bosbeheer is in elk geval in alle machines en in de schaftgelegenheid beschikbaar.

10. *Instrueren personeel*

- De aannemer instrueert zijn personeel en/of onderaannemers hoe zij de werkzaamheden dienen uit te voeren conform de Gedragscode bosbeheer en de in de Checklist bosbeheer vastgelegde afspraken.

Maatregelen tijdens de uitvoering van werkzaamheden

11. *Gebruik vaste infrastructuur*

- Bij vellings- en uitsleepwerkzaamheden wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van een vaste infrastructuur van wegen, paden en sporen.

12. *Korte doorlooptijd*

- Vellingswerkzaamheden in een en hetzelfde vak/afdeling worden uitgevoerd in een doorlooptijd die zo kort is als redelijkerwijs mogelijk. Ditzelfde geldt voor uitsleepwerkzaamheden.

13. *Bijzondere nestbomen en holenbomen*

- Bijzondere nestbomen en holenbomen worden niet geveld.
- Bomen die direct naast een bijzondere nestboom staan worden gespaard om te voorkomen dat een bijzondere nestboom vrij komt te staan.
- In de periode 15 maart tot 15 juli¹⁾ worden geen vellingswerkzaamheden uitgevoerd binnen een afstand van 50 meter vanaf een bijzondere nestboom.
- Bij vellingen in de nabije omgeving van een bijzondere nestboom is de velrichting altijd van deze boom afgewend.

14. *Niet aangeduide elementen*

- Bij de werkzaamheden worden niet alleen de flora- en fauna-elementen die zijn vastgelegd in de checklist gespaard of ontzien, maar ook andere waarneembare, te beschermen flora- en fauna-elementen die tijdens de werkzaamheden worden aangetroffen, zoals bijvoorbeeld bewoonde vogelnesten. Bijzondere alertheid daartoe is vereist wanneer nestindicerend gedrag van vogels wordt waargenomen, wanneer vogels worden aangetroffen die hun broedtijd hebben in de periode van de werkzaamheden en wanneer er door een afwijkende voorjaarsperiode een verhoogde kans op broedgevallen bestaat.

15. *Ontzien van andere nestbomen*

- In de periode 15 maart tot 15 juli¹⁾ worden geen bomen geveld waarin nesten zijn vastgesteld, óók wanneer het gaat om nesten van andere vogels dan roofvogels, uilen, raven en zwarte kraaien, of vogels van de soorten genoemd in de Checklist bosbeheer.
- Wanneer in die periode vellings- en uitsleepwerkzaamheden worden uitgevoerd in de buurt van zo'n boom wordt voldoende afstand gehouden, om de kans op verstoring van het nest of verontrusting van de vogels tot een minimum te beperken.
- De velrichting is altijd van zo'n boom afgewend.

16. *Verblijfplaatsen van vleermuizen en boommarters*

- Wanneer in de periode 15 maart tot 15 juli¹⁾ vellings- en sleepwerkzaamheden worden uitgevoerd in de buurt van een boom waarvan bekend is dat die dient als vaste rust- of verblijfplaats van vleermuizen of boommarters, wordt een afstand van 25 m van die boom aangehouden om de kans op verstoring van de rust- of verblijfplaats of verontrusting van de betreffende dieren tot een minimum te beperken.
- Ook hier is de velrichting altijd van zo'n boom afgewend.

1) Zoals uit maatregel 4. blijkt worden in deze periode helemaal geen boswerkzaamheden uitgevoerd in loof- en gemengd bos. De hier beschreven maatregel geldt dan ook aanvullend, bij werkzaamheden in andere bostypen dan loofbos en gemengd bos.

17. *Dassenburchten*

- Werkzaamheden binnen een straal van twintig meter van een dassenburcht welke is bewoond of als tijdelijke rust- of verblijfplaats dient vinden slechts plaats in de periode van 1 september tot 1 december en uitsluitend voor zover daarbij geen gebruik wordt gemaakt van rijdend materieel. Bomen en ondergroei boven op de burcht en bij ingangen worden daarbij zoveel mogelijk gespaard.
- De velrichting wordt daarbij altijd van de burcht afgewend.
- Voor de ingangen mogen geen velhout, takken, toppen of afkortstukken achterblijven.

18. *Mierenhopen en jeneverbesbomen*

- Mierenhopen en jeneverbesbomen worden jaarrond bij de werkzaamheden gespaard en ontzien.

Overige maatregelen

19. *Onvoorziene omstandigheden*

- Wanneer de beheerder of de aannemer tijdens de uitvoering onvoorziene omstandigheden constateert, worden deze vastgelegd in een afwijkingsrapport (Checklist bosbeheer, deel 2). Hierbij wordt aangegeven in hoeverre is afgeweken van de Gedragscode bosbeheer en/of de Checklist bosbeheer en welke maatregelen direct na deze constatering zijn getroffen.

20. *Calamiteiten*

- Wanneer in verband met calamiteiten, of in het belang van de veiligheid boswerkzaamheden moeten plaatsvinden die geen uitstel kunnen velen, worden daarbij zoveel als redelijkerwijs mogelijk de gedragsregels van deze gedragscode in acht genomen. Het gaat hierbij om boswerkzaamheden zoals het ruimen van materiaal na storm- en andere natuurrampen, en het verplichte bestrijden van schadelijke of plaagsoorten. Dit geldt ook voor het ondernemen van activiteiten als gevolg van acties op grond van wettelijke maatregelen of verordeningen ten behoeve van bijvoorbeeld dierziektebestrijding en bestrijding van bacterievuur en iepziekte.
- Waar mogelijk wordt het advies ingewonnen van een ecologische deskundige.
- Calamiteiten, de wijze waarop de schade daarna is beperkt en de effecten die dit heeft gehad dienen te worden vastgelegd.

Bijlage 6 Checklist zwaarder beschermde soorten

De onderstaande zwaarder beschermde soorten komen (mogelijk) voor in de gemeente Rheden. De soortenlijst is samengesteld op basis van gegevens van de gemeente Rheden en gepubliceerde verspreidingsgegevens van particuliere gegevensbeheerde organisaties. Niet alle (mogelijk) voorkomende broedvogels zijn opgenomen, slechts diegene waarvan de nesten jaarrond bescherming nodig hebben.

Soort	Tab. 2	Tab. 3	Vogels	Voorkomen gemeente Rheden
Vaatplanten				
Daslook	#			ja, waarschijnlijk aangeplant
Drijvende waterweegbree		#		mogelijk; wel in het verleden
Gevlekte orchis	#			mogelijk
Grote keverorchis	#			ja
Jeneverbes	#			ja
Prachtklokje	#			ja, verwilderd
Rapunzelklokje	#			ja
Steenbreekvaren	#			mogelijk
Tongvaren	#			mogelijk (verwilderd)
Veldsalie	#			ja, waarschijnlijk uitgezaaid
Waterdrieblad	#			mogelijk (verwilderd)
Wilde gagel	#			ja
Wilde marjolein	#			ja, ook uitgezaaid
Zoogdieren				
Bever		#		mogelijk, aantal malen waargenomen
Boommarter		#		ja
Das		#		ja
Edelhert	#			ja
Eekhoorn	#			ja
Otter		#		mogelijk, waargenomen in Doesburg
Steenmarter	#			ja
Waterspitsmuis		#		ja
Wildzwijn	#			ja
Vleermuizen				
Baardvleermuis		#		ja
Bosvleermuis		#		mogelijk, wel in het verleden
Franjestaart		#		mogelijk
Gewone dwergvleermuis		#		ja
Gewone grootoorvleermuis		#		ja
Laatvlieger		#		ja
Meervleermuis		#		mogelijk
Rosse vleermuis		#		ja
Ruige dwergvleermuis		#		ja
Vale vleermuis		#		mogelijk, wel in het verleden
Watervleermuis		#		ja

Soort	Tab. 2	Tab. 3	Vogels	Voorkomen gemeente Rheden
Broedvogels (jaarrond beschermd)				
Boomvalk			#	ja
Buizerd			#	ja
Gierzwaluw			#	ja
Grote gele kwikstaart			#	ja
Havik			#	ja
Huismus			#	ja
Kerkuil			#	ja
Ooievaar			#	ja
Ransuil			#	ja
Roek			#	ja
Slechtvalk			#	ja
Sperwer			#	ja
Stenuil			#	ja
Wespendief			#	ja
Amfibieën				
Alpenwatersalamander	#			mogelijk, wel in het verleden
Heikikker		#		ja
Kamsalamander		#		ja
Knoflookpad		#		ja
Poelkikker		#		ja
Rugstreeppad		#		ja
Vinpootsalamander		#		mogelijk, wel in het verleden
Reptielen				
Adder		#		ja
Gladde slang		#		ja
Hazelworm		#		ja
Levendbarende hagedis	#			ja
Ringslang		#		ja
Zandhagedis		#		ja
Vissen				
Bermpje	#			mogelijk
Bittervoorn		#		mogelijk
Grote modderkruiper		#		mogelijk
Kleine modderkruiper	#			mogelijk
Meerval	#			mogelijk
Rivierdonderpad	#			ja
Rivierprik		#		mogelijk
Insecten				
Heideblauwtje		#		ja
Keizersmantel		#		mogelijk, dwaalgast
Rivierrombout		#		ja
Rouwmantel		#		ja, dwaalgast
Vliegend hert	#			waarschijnlijk, voortplanting niet zeker